

Adoption & Samfund

Medlemsblad for Adoption & Samfund | Nr. 6 | December 2012 | 36. årgang

TEMA: BEDSTEFORÆLDRE

Mormors beretning | En bedstefars betroelser | Glade bedsteforældre
Kærlighed skal bygges langsomt op | Landsgeneralforsamling 2012

INDHOLD

Leder: Hvordan håndterer vi, at Masho blev gjort fortræd?	3
Annette Christiansen: Bedstefar til otte	4
Connie og Ib Christensen: Glade bedsteforældre	5
Gerda Skovmand-Madsen: Generationerne	6
Elin Østergaard: Lykken for en bedstemor	8
Anne Lise Christensen: Kærlighed skal bygges langsomt op	12
Lene Nørgaard: Mormors beretning	14
Annette Christiansen: En bedstefars betroelser	17
Sanne Haagen Pedersen: Landsgeneralforsamling i Adoption & Samfund	18
Karen Fabricius Hansen: Bedsteforældrekurser	20
Ny gruppe for adopterede over 30 år i Adoption & Samfund	22
Præsentation af Hovedbestyrelsen	23
Adoption & Samfunds landsmøde 2013	24
Annoncer og nyt fra lokalforeningerne	26
Artikeloversigt 2012	31
Elke Agerholm: Boganmeldelse	32
Lokalforeninger og landegrupper	34
Rådgivningsguide	35
Kalender	36

Adoption & Samfund

Foreningstelefon:

65 92 00 18

Hjemmeside:

www.adoption.dk

HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Jens Damkjær
Vestre Fasanvej 53
8410 Rønede
jens.damkjaer@adoption.dk
40 83 41 93

Næstformand:

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

2. næstformand:

Jørn K. Pedersen
Prangerager 38
7120 Vejle Øst
joern.k.pedersen@adoption.dk
60 82 04 35

Sekretær (valgt uden for HB):

Carl Erik Agerholm
Teglvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com
74 75 73 65

Bestyrelsesmedlemmer:

Marianne Østergaard
Vesterbrogade 191, 4.
1800 Frederiksberg C
marianne.oestergaard@adoption.dk
33 22 95 53

Helena Moskov Starcke
Multebarvej 13
9330 Dronninglund
helena.moskov.starcke@adoption.dk
53 55 45 48

Ina Dulanjani Dygaard
Høegh-Guldborgs Gade 139, st. th.
8000 Århus C
ina.dygaard@adoption.dk
20 77 06 70

Lisbet Mogensen
Paradisvej 4, Ulborggård
6990 Ulfborg
lisbet.mogensen@adoption.dk
97 48 19 29 / 24 46 16 99 (mob.)

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
40 60 92 01

Lilian Bitsch
Nørregade 32
6670 Holsted
lilian.bitsch@adoption.dk
24 20 51 01

Charlotte Christensen
Gl. Ringkøbingvej 1A
7400 Herning
charlotte.christensen@adoption.dk
97 21 18 78

Rie Østergaard
Holbækvej 16
7400 Herning
rie.oestergaard@adoption.dk
97 22 12 87

Suppleanter:

Claus Bo Hansen
Pilevang 21
4690 Haslev
claus.bo.hansen@adoption.dk
56 31 45 90

Henrik Lund
Kærvej 12
3450 Allerød
henrik.lund@adoption.dk
48 17 24 03

Sanne Vindahl Nyvang
Christian Winthers Vej 4A, 03. th.
1860 Frederiksberg C
sanne.vindahl.nyvang@adoption.dk
28 57 00 19

Sidsel Babette Johansen
Englodden 8
8320 Mårslet
sidsel.babette.johansen@adoption.dk
86 78 27 22

Kasserer (valgt uden for HB):

Ellen Larsen
Glenstrup Søvej 15
8990 Fårup
kasserer@adoption.dk
86 45 26 32

Medlemsadministration:

Adoption & Samfund
Medlemsadministrationen
Skibbroen 6,2. – Postboks 13
6200 Aabenraa
medlemsadm@adoption.dk
35 29 42 52

KOLOFON

Redaktion:

Hovgårdsparken 53
2670 Greve
bladet@adoption.dk

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz 60 72 90 05
Hovgårdsparken 53 (kontakt efter 19)
2670 Greve

Anne-Louise 39 61 03 61
Linnemann Bech
Enighedsvej 49B
2920 Charlottenlund

Anne Marie Andresen 38 79 97 35
Raunstrupvej 6 (kontakt 17-19)
2720 Vanløse

Lykke L. Pedersen 45 85 12 79
Brede 65
2800 Kgs. Lyngby

Pia Reinholm Jensen 47 74 23 53
Elverdamsvej 3A
3300 Frederiksværk

Ansvarshavende for dette nummer:

Anne Marie Andresen

Medlæser:

Marianne Østergaard

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Trykkeri ApS 35 35 72 76
Oplag: 4.300 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes
meddelt medlemsadministrator på e-mail
medlemsadm@adoption.dk

Abonnement kr. 400,-
Medlemskab inkl. blad kr. 400,-
Annoncepris Kr. 10,- pr. spaltecentimeter.

Bladet modtager altid gerne billeder. Hvis
du ønsker fotografens navn nævnt, skal det
anføres. Husk at oplyse om navn, adresse,
motiv, afgiverland og tidspunkt. Bladet
(inklusive billederne) lægges altid efterføl-
gende på www.adoption.dk.

Artikler i bladet udtrykker forfatterens
synspunkter og ikke redaktionens eller
foreningens. Redaktionen forbeholder sig ret
til almindelig korrekturlæsning af indkomne
artikler.

Bladet udkommer i februar, april, juni, sep-
tember, oktober og december.

Forsiden: Medi og far i sneen, vinteren 2012.

NÆSTE DEADLINE:

10.01.13

Du kan melde dig ind i Adoption & Samfund på
www.adoption.dk, eller brug koden her:

Hvordan håndterer vi, at Masho blev gjort fortræd?

Mandag aften, den 26. november mellem kl. 20 og kl. 21, viste TV2 en let forkortet udgave af instruktøren Katrine Kjærs dokumentarfilm "Adoptionens pris – Mercy, Mercy". Her måtte mange af os med en klump i halsen se på, at det værst tænkelige scenarie udspillede sig for vore øjne. En fireårig pige, Masho, forlader et varmt og tilsyneladende harmonisk liv med sine biologiske forældre i Etiopien for at blive adopteret til et liv i mistrivsel i Danmark og ende på børnehjem. En ulykkelig historie om voksne, der gjorde et barn fortræd.

Næppe var dokumentaren slut, før historien om Masho og hendes lillebror Roba var tophistorie i tv og øvrige medier. Politikere, organisationer, fagfolk og almindelige mennesker gjorde i de følgende dage rede for deres mening, ofte i stærke vendinger. Det var voldsomt og ikke nemt at være i for mange adoptivforældre og adopterede børn, unge og voksne.

I skrivende stund er det torsdag aften den 29. november. Social- og integrationsminister Karen Hækkerup har kaldt alle de politiske partier til møde i morgen fredag kl. 9.00 for at tage stilling til, hvilke tiltag politikerne vil tage for at følge op på den konkrete sag om Masho, og måske også for at tænke nye tanker om fremtidens formidling af adoptivbørn til Danmark.

Adoption & Samfund har udtrykt klare holdninger til, hvordan vi bør håndtere Mashos skæbne, som den fremstår i Katrine Kjærs dokumentarfilm. Tegner den et sandfærdigt billede af adoptionsforløbet? Er der begået fejl og svigt flere steder undervejs – både i formidlingen, i forberedelsen af de danske adoptivforældre og i den manglende adoptionsfaglige rådgivning til familien? Derfor hilser vi social- og integrationsministerens udsagn om en grundig adoptionsfaglig undersøgelse af den konkrete sag velkommen.

Adoption & Samfund vil også mane til besindelse. A&S blev grundlagt i 1977, og siden dengang har vi generelt oplevet, at international formidling af adoptivbørn til Danmark er forgået etisk korrekt og inden for gældende lovgivning. Langt de fleste adoptivbørn vokser også op og lever gode liv. Alligevel må vi også sige, at vi har savnet en forståelse i det danske samfund for, at et barns tab af sine biologiske forældre og et børnehjemsophold og tilvænning til en ny familie og kultur giver sår på sjælen, der skal heles. At give et adoptivbarn en tryk og helende barndom kræver både omsorg, forældreevne og adoptionsfaglighed – er dette ikke til stede, risikerer vi at gøre et barn fortræd.

Derfor Karen Hækkerup: Opret nu det videns- og formidlingscenter for adoption, og gør PAS permanent.

Julen står for døren. Pakkekalendere skal åbnes, havregrynskugler trilles og juledekorationer kreeres. Adoption som familieform er blot én måde at være familie på blandt mange. Vi holder af at være familie og glæder os til jul ligesom alle andre.

Alle adopterede og adoptivfamilier ønskes en glædelig jul og et godt nytår.

Jens Damkjær, formand.

Bedstefar til otte

Stemmen er jysk, alderen er 80, og adressen er Rønde. Lige om hjørnet, tæt på børnebørnene. Konen døde for 11 år siden, og han blev pensioneret året efter. Han var ikke parat til nogen af delene. Følte sig sat til side. Forlod huset i Vendsyssel og flyttede til en andelsbolig i Rønde. Byen, hvor han som 17-årig tog studentereksamen, og hvor datteren og svigersønnen nu bor med deres tre adoptivbørn fra Etiopien.

Af Annette Christiansen

Han hedder Verner. Verner Tranholm-Mikkelsen. Far til fire og bedstefar til otte. Fire hjemmefødte, og fire adopterede.

I maj 1968 fik han en datter, og to måneder senere blev han far til en pige fra Korea, adopteret via Landsforeningen Glemte Børn (nu DanAdopt). Selvom Verners kone uventet var blevet gravid i ventetiden, gik adoptionen igennem. At få to børn med så kort mellemrum var dog „lidt anstrengende“, fortæller Verner med smil i stemmen. De havde i forvejen to biologiske børn, men syntes, at de havde plads til flere. Som voksen har adoptivdatteren adopteret en dreng fra Korea.

Efter at hun selv er blevet mor, er hun begyndt at interessere sig for sin baggrund, før da interesserede det hende ikke. Som Verner ser det, faldt hun godt til i sin adoptivfamilie.

Som barn havde hun gode kammerater, og kun en enkelt gang blev hun kaldt skældsord på gaden. Afsenderen var „en sølle, ensom mand“, som Verner beskriver det.

En au pair som mig

Verner ser sig selv som interesseret og positiv i forhold til sine to døtres adoptioner. Det adopterede barnebarn i Vester Hassing ser han jævnligt, i al fald en til to gange om måneden, men især børnebørnene i Rønde har han meget at gøre med. Forældrene er travle mennesker og er ofte væk i dagevis. Så træder han til. „De har brug for en au pair som mig,“ som han udtrykker det.

Han har egentlig altid haft med børn at gøre. Det startede allerede, da han var barn, hvor han passede sine mindre søskende. Og det fortsatte dels med hans egne børn men også gennem et langt arbejdsliv som lærer. Han kender børn. Og han elsker at under-

viser. Så når han er sammen med børnebørnene, er han både bedstefar og lærer.

„Jeg har haft svært ved at efterleve det,“ indrømmer Verner og hentyder til rådet om ikke at tage barnet op, før det har knyttet bånd til adoptivforældrene.

En international familie

Og Verner har meget at byde på. Han mødte sin danske kone i Sydymen, hvor de begge var udsendt som missionærer, og hvor hans søn blev født. Både sønnen og en datter arbejder i Bruxelles, sønnen som diplomat, datteren i EU.

Med fire biologiske børnebørn i udlandet og fire adopterede børn i hjemlandet er det internationale islet tydeligt. År tilbage var han med sin kone i Etiopien på ferie, og at

vise lysbilleder fra et Etiopien anno 1965 er et stort hit hos de etiopiske børnebørn.

En gensidig relation

I rollen som bedstefar finder Verner stor inspiration i Selma Lagerlöfs erindringer om sin bedstemor. Fra sin hjørnesofa fortalte hun historier til lille Selma, og hun sluttede altid af med at lægge hånden på Selmas hoved og sige: „Og alt dette er lige så sandt, som at jeg ser dig, og du ser mig“. Verner lægger stor vægt på denne gensidighed i relationen mellem bedsteforældre og børnebørn. „Det er godt for mig, og det er godt for dem“, som han udtrykker det. Han beskriver deres relation som tæt. Eksempelvis ringer det ældste af de etiopiske børnebørn, som nu er 11 år, hver aften og siger godnat. Og for nylig havde han det mellemste barn med i kirke i forbindelse med et arrangement organiseret af Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd (BUSK - Børn, Unge, Sogn og Kirke). Tidligere på året var hele familien på Skagen sammen.

Verner hjælper med skolearbejdet, og han henter og bringer, når der er behov for det – og det er der tit. Han ser, at også mange bedsteforældre har travlt i dag, men føler, at han er blevet en del af sine børnebørns liv. Han har tiden og har valgt at bruge meget af den med dem, ja han ser det som en naturlig forpligtelse. Fordi han tilhører den ældre generation, kan han fortælle om livet førhen og på den måde give dem en historisk baggrund.

Ikke noget af den slags dengang

Verner mener, at der er mere opmærksomhed på børns behov nu. Eksempelvis har der også i hans familie været fokus på, at adoptivbørnebørnene knyttede sig til deres adoptivforældre, før de udviklede relationer til andre i familien. „Jeg har haft svært ved at efterleve det,“ indrømmer Verner og hentyder til rådet om ikke at tage barnet op, før det har knyttet bånd til adoptivforældrene. „Der var ikke noget af den slags, dengang vi adopterede,“ fortæller han. Samtidig konstaterer han, at adoptivforældre – og forældre i det hele taget – har meget baggrund i dag i forhold til børn og børneopdragelse.

Ham der aldrig skælder ud

For Verner er det kilde til stor glæde at være sammen med familien og børnebørnene, og han er meget bevidst om skillelinjen mellem forældre og bedsteforældre. Han mener, at bedsteforældre ikke må være alt for dominerende, men lade forældrene råde og regere i opdragelsen, og derfor følger han et meget enkelt princip: at være „ham der aldrig skælder ud“. ■

Glade bedsteforældre

Bedsteforældre følger levende med i adoptionsprocessen, fra ventetiden og barnets hjemkomst til hverdagen indfinder sig med fødselsdagsfester og familiebesøg.

Af Connie og Ib Christensen

Vi er i den heldige situation at være bedsteforældre til nu 7-årige Karla. Mens vi ventede på hende, tror jeg, at vi var næsten lige så spændte på det hele som forældrene. Mange tanker gik igennem os – både glade tanker og bekymrede tanker.

En dag kom der et brev fra de vordende forældre med et billede af en køn og lidt betuttet pige og med en tekst under: her er hun! Billedet satte vi straks op midt på køleskabet, sagde godmorgen til det hver morgen. Vi smilede til det mange gange om dagen, og savnet efter hende voksede. Alle venner og bekendte blev trukket hen for at se på den smukke pige. Ventetiden – fra billedet kom, og til forældrene kunne rejse til Kina efter hende – føltes som evigheder.

Så oprandt endelig dagen, hvor vi kunne tage i lufthavnen og tage imod vores søn og svigerdatter og guldklumpen. Det var en stor dag, som vi aldrig glemmer. Vi var mange familiemedlemmer, og vi stod med flag og kærlige smil og lykønskninger. Forældre og barn skulle jo hjem til ro og nærhed, så vi tog til Viborg igen. Jeg tror, der gik en lille måned, inden vi tog til Fyn og så til den lille kønne pige, der nu var 10 måneder.

Vi længtes frygteligt efter at holde hende og kærtegne hende, men det måtte vi jo holde tilbage. Hun skulle knyttes til forældrene, og hun var endnu utryk over for

fremmede ansigter, så al „nærhed“ var på afstand, da hun hele tiden var hos en af forældrene. Så vi så på med kærlige øjne. Næste gang vi kom på besøg, legede vi med hende på gulvet – uden at tage hende op. Men jeg kørte med barnevognen, mens moderen gik tæt ved siden af, så Karla hele tiden kunne se hende. Det var skønt, der var jeg rigtig bedstemor!

På 1-års fødselsdagen legede vi med Karla i sandkassen. Det var en dejlig dag, hun kiggede lidt undrende på alle fødselsdagsgæsterne, men en af forældrene var hele tiden tæt på hende, og hun var tryk.

Det er en meget og anderledes måde at komme tæt på sit barnebarn på, end ved „hjemmefødte“ børnebørn, som man kan holde og skifte ble på fra de er få dage gamle. Karlas forældre har hele tiden været velforberejdede og forklarende til familien og venner.

Karla er jo nu 7 år, og forældrene holder hvert år en stor fødselsdagsfest for hende, hvor mange familiemedlemmer bliver inviteret, og siden hun blev to år, har hun hvert år elsket denne fødselsdagsfest og vist sin glæde til alle sine gæster.

Vi føler os som bedsteforældre virkelig beriget med denne kønne og livlige pige. Hvor dejligt er det ikke, at så snart vi holder i bilen uden for huset, går døren op, og barnebarnet står i døren med et stort smil og råber: HEJ FARMOR OG FARFAR! ■

Karla – født i Kina – fejrer 1-års fødselsdag i sandkassen

Generationerne

Som nybleven adoptivmor tænkte jeg ikke på min rolle som mormor. Jeg var meget opmærksom på forandringen i min tilværelse fra at være single og omkringfarende, jagende efter lykke – jeg vil ikke sige oplevelser, måske nærmere erfaringer – til nu, hvor jeg helt modsat oplevede en ro, så jeg kunne sætte mig i en stol med et sovende barn i værelset ved siden af og føle, at NU havde jeg fået en fremtid, meningen med livet. Og den ved jeg så nu også indeholder rollen som mormor.

Af Gerda Skovmand-Madsen

Dengang følte jeg, at moderrollen gav mig ansvarsfølelse for mig selv. Nu skulle jeg passe på mig selv, for jeg skulle leve, til mine børn blev voksne. Det var dengang tydeligt, at adoptivforældre var 10 år og nogle helt op til 20 år ældre, end andre nyblevne forældre. Min fire år yngre søster blev mor som 22-årig, og som 32-årig fik hun sit sidste og fjerde barn. Jeg fik mit første et par dage før min 43-års fødselsdag og mit sidste, da jeg var fyldt 46 år – børn, der var 3 og 4 år gamle. I dag ser det sådan ud, at min søsters ældste barnebarn er 28 og mit – eneste – 8 år; hendes ældste barn er 58 år, og mit ældste er 43. Min yngste datter er fyldt 40, og hendes mand fylder snart 36. Det betyder, at det er svært at forstå hinanden, og at der let opstår misforståelser. For eksempel har jeg lige fortalt, at min svigersøn har bestået sin MBA, hvortil hun hånligt svarer, at hendes søn da for år tilbage bestod sin MA. Nu er der sket en stor udjævning i aldersforskellene, sådan at forstå at også min søster har børn, der er blevet gift sent og har fået børn i 40-årsalderen, og hun har børnebørn, der er på mit barnebarns alder. Men aldersmæssigt er det jo sådan, at jeg er på alder med min svigersøns bedsteforældre, og hans forældre ikke meget ældre end min søsters børn.

De aldersforskydninger, der er sket de sidste 30 år, har man ikke set i flere generationer. Vi skal nok helt tilbage, jeg havde nær sagt til Grundtvigs tid, hvor præsten giftede sig med enken efter sognets afdøde præst, hvor der var sådanne aldersforskelle i de forskellige familier. Men de har eksisteret før.

Ønsket om børnebørn

Og så vokser ens børn op, får kæresten, og hvad sker der? Man begynder at ønske sig børnebørn. Jeg har set det hos venner med adopterede børn, og jeg har selv oplevet det:

Paradokset! Man ønsker sig „biologiske“ børnebørn. Man ønsker at se sine børn spejles i deres egne børn. Og lykken er, når det sker.

Nu er de jo også et produkt af vor tid. Så de får jo ikke børn så tidligt, som man – ikke mindst på grund af sin egen høje alder – kunne ønske sig. Og de har mere eller mindre besvær med at få børnene. Hvis de overhovedet ønsker at få børn! Det er nem-

Jeg har set det hos venner med adopterede børn, og jeg har selv oplevet det: Paradokset! Man ønsker sig „biologiske“ børnebørn. Man ønsker at se sine børn spejles i deres egne børn. Og lykken er, når det sker.

lig også ret karakteristisk for adopterede: De har ikke altid lyst til at få børn. Årsagen kan være forskellig fra menneske til menneske. Selvfølgelig kan man generalisere: De er som alle andre. Men vi adoptivforældre er „besatte“ af at få børn. Eller generaliserer jeg nu igen?

Min ældste datter fik endelig en lille pige efter to sene, ufrivillige aborter, en lille pige, der var midtpunkt i vores lille familie. Men vi mistede hende, da hun var 20 mdr. gammel af en pludseligt opstået sygdom, der varede tre dage. Jeg mener, den havde genetiske årsager. Men jeg er ikke sikker. Tabet er efter 12 år stadig ubegribeligt.

Fire år efter hendes død fik min yngste datter en lille pige. Mens jeg passede min ældste datters lille pige i perioder i dagevis, er situationen nu den, at min datter bor i udlandet. Julie blev født i Holland og flyttede halvandet år gammel til Cape Town, er nu 8 år og bor i Dubai. Der er fordele ved at have dem så langt væk. Mens de boede i Holland, rejste jeg hyppigt derned. Derefter rejste min datter hjem, når hendes mand var ude at rejse. Fra Cape Town kom de hjem i minimum fire uger hver sommer, mens jeg besøgte dem seks gange i de knap fem år, de boede der i mere end fire uger hver gang. Og da Julie har en meget lang

sommerferie, og der er 50 grader varmt i Dubai, kommer de hjem i seks til otte uger. Så jeg har mere kontakt med dem, end hvis de boede i København. Vi har Skype, og vi snakker meget sammen.

Men da jeg fik mit første barnebarn, stod det mig pludselig klart, at hendes indiske træk ville gå igen i flere generationer. Og jeg blev optaget af at få skrevet om adoptio-

nerne af ikke-etnisk danske børn. Det skal være sådan, at der findes nogle eksakte oplysninger om, hvorledes det foregik fra 60'erne med de afro-europæiske børn fra Tyskland til de asiatiske børn fra bl.a. Korea og Indien i 70'erne og fremefter. Nu foregår det hele på en lidt anden måde, og så må andre beskrive det. Men jeg var besat af tanken om at få skrevet om den lykke, de børn bragte i så mange hjem Danmark over, og om de tanker, vi adoptivforældre gjorde os. Historien viser jo, hvor hurtigt alting glemmes, og hvor vigtigt det er, der ikke opstår rygter. Et spinkelt ægtepar adopterede et barn fra Indien, og da de nogle år senere kom på besøg igen, blev de overvældede af den interesse, der var for dem: Alle forstod så godt, at sådan en spinkel kvinde måtte adoptere, så hun fik en til at hjælpe sig med det praktiske arbejde, der var i et hjem. Og vores efterkommere skal nødig få opfattelsen af, at deres forfædre kom til Danmark som en art tjenestepiger.

Hvordan er det at have en dansk bedstemor?

Indtil mit barnebarn blev 5 år, var jeg verdens bedste mormor. Men så holdt vi fødselsdagsfest i Cape Town på en restaurant med klassens børn og en eller to forældre

– eller en nanny. Og samme år var der fire-fem andre, der fyldte 5 år i den måned, jeg besøgte dem. Jeg var med til alle fødselsdage, og min datter præsenterede mig: It's my Mum. Jeg blev modtaget helt naturligt, og ingen stillede spørgsmål.

En eftermiddag sad jeg sammen med Julie, der læste lektier – hun har gået i rigtig

„Jeg har fået det at vide. Du er ikke min rigtige mormor. Du har taget min mor fra hendes rigtige mor og far. Og jeg har været gal på dig over det. Og jeg har grædt over det. Men jeg elsker dig alligevel, og du er min bedste mormor.“

skole, fra hun var 5 – da hun sagde: Der er ingen i min klasse, der tror, du er min rigtige mormor. Jeg spurgte: Har nogen sagt noget? Ja, i dag tre – viste mig tre fingre – og jeg er træt af det. Jeg siger, at du er min rigtige mormor, men de tror ikke på mig.

Jeg snakkede ikke mere med hende om det. Det må forældrene gøre. Så kom de hjem om sommeren, og Julie og jeg sad og lavede et eller andet sammen, da hun pludselig sagde: „Jeg har fået det at vide. Du er ikke min rigtige mormor. Du har taget min mor fra hendes rigtige mor og far. Og jeg har været gal på dig over det. Og jeg har

grædt over det. Men jeg elsker dig alligevel, og du er min bedste mormor.“

Jeg fortalte min datter, at Julie havde fortalt mig, at hun havde grædt over at få at vide, at hendes mor ikke var sammen med sine rigtige forældre. Ja, svarede min datter, alle børn vil blive kede af at få at vide, at deres mor er blevet adskilt fra sine forældre.

Den sommer havde vi flere sammenstød – hver gang brød Julie ud i gråd og råbte: „Det er fordi, du ikke er min rigtige mormor, du elsker mig ikke!“ Men siden har vi ikke snakket om det.

Og hvordan er det at være kæreste/ægtefælle?

Fra mine døtre fik kærester, lagde jeg mærke til, at når jeg fulgtes med dem, så folk altid på kæresten. Så galt, som jeg fik berettet i et af interviewene til min bog „Adoptivliv“, tror jeg nu ikke, det er, men hun fortalte om en bustur i København med en kæreste, hvor han følte, han blev nidstirret, som om han havde fundet sig en „Thai-luder“.

Vi gik engang tur ved Cape Point. Jeg gik foran dem; min svigersøn kørte klapvognen med én hånd, mens han holdt om min datter med den anden. Julie sov i klapvognen. Et ungt japanskt ægtepar gik foran os. Hun vendte sig om, så længe på dem og sagde nogle ord til sin mand, der kastede et hurtigt blik på dem og kiggede så fremad igen. Hun vendte sig flere gang om og så på dem. Til sidst så hun længe på Julie, sagde noget til sin mand, og de vendte sig begge om, så på dem og nikkede. Min datter og svigersøn

gengældte blikket og nikkede smilende. – I Japan har „blandede forhold“ været tabu. I Korea ligeledes. Det var jo det, der fik kvinder til at opgive deres børn med amerikanske soldater til adoption.

Lige efter flytningen til Holland var jeg med min svigersøn på et marked og bemærkede tre-fire „blandede“ par. Min svigersøn sagde, at der var mange sådanne par i Holland, og ingen bemærkede det. Men straks de kom hjem til Danmark og også i vores lille by, hvor man dog kender min datter, blev der kigget – og de følte sig generet.

I Dubai har jeg været med ved aflevering og afhentning af mit barnebarn i skolen. Vi parkerer i en „sandkasse“ og skal krydse en befærret vej for at komme til skolen. Bilerne med andre afhentende forældre standser altid, så vi kan passere. En dag sagde min datter: „Det er på grund af dig, de standser. Inder og filippinere er lavest rangerende. De standser ikke for Julie og mig.“

Tanker til overvejelse

Det er blot mine tanker. Det er en mærkelig fornemmelse, første gang man oplever, at man selv tilhører en majoritet, der betragtes som mere agtværdig end en anden. Og jeg får – hver gang, jeg oplever det – en underlig fornemmelse i maven og måske mest lyst til at fælde en tåre. Det er et faktum, vi må lære at leve med – vi kan ikke forandre verden. Børnene lærer gradvist, hvordan verden er og at gerere sig i den. Vi må fortsat støtte vores børn ved at være sammen med dem i det åbne rum. Og vores børnebørn. ■

Den lille nisse hedder Malthe, og han er født i Etiopien.

MATERIALE FRA FORENINGEN

Adoption & Samfund udgiver en række pjecer om adoption og adopterede. For eksempel: Når adoptivbørn skal passes, Adoptivbarn i klassen, Adopteret og voksen og Adoptionsrådgivning – før, under og efter adoptionen.

På www.adoption.dk under „Få råd og hjælp“ kan du se alle udgivelser fra foreningen og finde rådgivning og information om adoption generelt. Her kan du hente pjecerne som pdf, eller du kan bestille dem hos sekretaer@adoption.dk.

På www.adoption.dk kan du også læse foreningens blade, som rummer artikler og temanumre om alt fra henterejser og skolestart til sent adopterede børn.

På litteratur.adoption.dk finder du en liste med litteratur om emner med relation til adoption.

Saroj og hans fætter Arne på bjergvandring en tidlig morgen
i Phokara, Nepal. Foto: Elin Østergaard 2003.

Lykken for en bedstemor

En af de glædeligste begivenheder i mit liv har været, at jeg fik den lykke sammen med min datter, Marianne, at rejse til Nepal for at hente en fireårig dreng, Saroj.

Af Elin Østergaard

Spændingen og forventningen var spændt til bristepunktet på børnehjemmet i Kathmandu, da en myndig, sariklædt kvinde med ordene „her er din nye Mummy“ slap den lille drengs hånd. Saroj accepterede øjeblikkelig sin nye „Mummy“ – hoppede som en bold rundt om hende en tre-fire gange, så op på skødet, og så var den sag klar.

Efter nogle dage, hvor vi besøgte Saroj på børnehjemmet hver dag, tog han afsked med de søde nepalesiske kvinder, der så omsorgsfuldt havde passet ham de fire måneder, han havde været på børnehjemmet, og han gik ud af børnehjemmets port mellem sin nye mor og bedstemor – ud til en helt anderledes tilværelse langt fra Nepal.

Uddrag fra fællesbrev december 1998:

Hjemme på gæstehuset får Marianne med diplomatisk snilde Saroj i bad og i rent tøj. Vi spiser på værelset og går tidligt i seng. Saroj sover godt natten igennem. Klynker „Mummy“ en enkelt gang. Vi spiser morgen-

mad i haven i dejligt vejr. Saroj siger ikke noget denne første dag samme med os, men han nikker og ryster på hovedet. Han er tydeligt glad for sin lille kuffert og sine ting. Han går rundt og kigger og smiler. Han får en lille tudetur, da han skal sove til middag, men det er vist mest for at prøve, om vi også kan lide ham, når han tudet.

De første dage sammen i Kathmandu

Marianne havde besluttet, at vi skulle blive fem uger i Nepal, så Saroj kunne lære os at kende, mens han var i sit eget land, hvor han kendte sproget og kunne snakke med menneskene omkring os.

Uddrag fra fællesbrev december 1998:

Nu er vi vist endelig kommet ind i en roligere rytme med – for en tid – fast station på Kathmandu Peace Guest House, lidt væk fra det værste mylder, med en rimelig have, udsigt til bjergene og et smilende nepalesisk staff, der joker med og underholder Saroj. Hvis man ellers kan kalde det roligt med en 4-årig hurtig, nysgerrig og oplevelseslysten dreng om be-

nene på én, og – værre endnu – lynhurtigt af sted på nye opdagelser!

Saroj er tidligt i gang om morgenen. Marianne er langsomt ved at indse, at det er vanskeligt at få den der morgenskønhedssøvn. Men det er ellers, som om hun og Saroj har været mor og søn fra begyndelsen. Saroj er dybt afhængig af sin Mummy. Og Marianne kigger beundrende og kærligt på ham, når han gør noget ret almindeligt. Men sød og glad er han, ind imellem helt sprudlende af glæde. Han har tilsyneladende lagt sin fortid bag sig og satser fuldt og helt på sin fremtid med Mummy. Personalet her på gæstehuset underholder sig meget med ham. Vi kan ikke vide, hvilke røverhistorier han fortæller dem, men ind imellem morer de sig ret godt!

Vi blev nogle uger på Kathmandu Peace Guest House, hvor personalet var så søde og forkælede Saroj godt og grundigt. Han nød – for ikke at sige udnyttede – sin position på gæstehuset. Han var over det hele, også i køkkenet og gjorde sig nyttig eller gik i vejen. Når Marianne var til Nepali-undervisning eller rundt til de forskellige regerings-

Saroj med en hundehvalp i en sweater-butik i Kathmandu, Nepal. Foto: Elin Østergaard, 1998.

Den lille balinesiske abe er meget interesseret i Sarojis ører. Foto: Elin Østergaard, 2004.

Saroj og Arne med kobraslanger i Phokara, Nepal. Foto: Elin Østergaard, 2003.

Saroj i snak med en kone, der er ude og samle foder til sine køer, Ubud, Bali. Foto: Elin Østergaard, 2004.

TEMA: BEDSTEFORÆLDRE

kontorer for at få alle formaliteter i orden, havde Saroj og jeg megen tid sammen, og det har givet os en samhørighed, som har holdt gennem hele hans barndom op til den dag i dag, hvor han er en flot ung mand.

Uddrag fra fællesbrev december 1998:

Vi fejrer Saroj's 4 års fødselsdag. Han får Duplo-dyr og -vogn og er begejstret. Men han svinger ikke sine gamle venner: Den hæklede børnehjemsdukke, den lille soveposebamse og hesten får alle sammen en køretur i den nye vogn. Saroj siger sine første danske ord: „stop“ og „dejligt“. Om aftenen spiser vi på tibetansk restaurant, og Saroj er fuld af halløj. Hjemme

igen får han bad – nu er han helt vild med det! Til slut læser Saroj billedbøger for Marianne. Han går op i det med liv og sjæl, så han bliver mere vågen end søvrig. Det var så Saroj's 4 års fødselsdag, og den var vist fin for ham.

De næste dage oplevede vi Kathmandu med de store buddhistiske stupaer og havde Buddhas altseende øjne på os. Med Saroj ved hånden gik vi rundt mellem de smukke, gamle hindutempler med de mange gudestatuer.

Her bemærkede vi for første gang Saroj's fascination af elefanter. Hver gang vi så en elefantstatue, råbte han: „Hatti, hatti,

Mummy!“, og hvis størrelsen tillod det, skulle han op og sidde på den. Derfor tog vi senere ned til Chitwan Nationalpark, så Saroj kunne se og ride på rigtige, levende elefanter.

Kathmandus mange herreløse hunde havde også hans levende interesse, så hver morgen købte Saroj og jeg, hvad der var af hønseindmad i den nærmeste lille bod, og så fodrede vi de mest trængende hunde, bl.a. en hundemor på tre ben med fire sultne hvalpe.

Uddrag fra fællesbrev december 1998:

At opleve Marianne og Saroj sammen er som et eventyr – man kan dårligt tro, at det kan forløbe så nemt. Saroj bliver mere og mere glad. Han snakker og synger og krukker. Hvad der foregår i hovedet på ham, er ikke let at vide. Måske tror han, at hans hjem nu er på Kathmandu Peace Guest House, hvor han bliver forkælet af alle. Han snakker en masse med alle her. Men er vi ude, gider han ikke altid svare på alle de dumme spørgsmål, han får. Når han er træt af at være et sted, siger han: „Nu går vi!“ på fint dansk.

På elefantryk i nationalparken

Med den lille nysgerrige og foretagsomme dreng gik turen så ud af Kathmandu mod syd til Chitwan Nationalpark i Nepals lavland ved den indiske grænse. Vi kørte ad stejle, snoede bjergveje, hvor Saroj blev køresyg. Han konstaterede senere med stor tilfredshed: „Det var så dengang, jeg brækkede mig tre gange ned over dig, Elin!“

Vi overnattede i bjergbyen Daman, hvor man havde udsigt til otte af verdens 10 højeste bjerge. Saroj og jeg var tidligt oppe og ude om morgenen, og Saroj fandt hurtigt noget interessant: to søde ponyer, der var ved at få deres morgenbad ved en kilde, der sprang ud af en klippevæg. Ved hjælp af sin sædvanlige charme og veltalenhed lykkedes det ham at få en herlig ridetur.

Nede i lavlandet gik turen på elefantryk ind i Chitwan Nationalpark, først gennem små landsbyer med køer, heste, geder, høns og ænder, der alle begejstrede Saroj, og han råbte oprømt: „Se and med ællinger!“ Vi så også pansernæsehorn, og Saroj fik lov til at fodre og klappe en lille moderløs unge.

Tilbage over floden til „vores landsby“, hvor Saroj de næste dage fik snakket sig til mange små elefantridture, og en sød elefantfører tålmodigt trak elefanten rundt med Saroj oppe på ryggen, og hvor Saroj

Når turisterne kom tilbage fra junglen, fik Saroj tit lov til at komme op og sidde sammen med mahuten (elefantføreren). Foto Elin Østergaard, 1998.

Saroj og Elin – et godt match fra starten. Foto: Marianne Østergaard, 1998.

Saroj fodrer en pansernæsehornsunge i Chitwan, Nepal. Foto: Elin Østergaard, 1998.

var med elefanterne ude i floden og bade.

Også på de små restauranter langs floden brugte han sin veltalenhed til at sende tjenerne ud efter nok en portion dal bhat (den nepalesiske nationalret: linsesuppe med ris og curry).

Den livlige og energiske dreng nød sin position og bandt formodentlig de nysgerrige nepalesere nogle mærkelige historier på ærmet, om hvorfor han rejste rundt med to hvide kvinder.

Tilbage til Kathmandu – og så til Danmark

Tilbage til vores dejlige guest house i Kathmandu, hvor vi efter et par forholdsvis fredelige dage måtte tage afsked med de søde personaler for at rejse til Danmark.

Begejstring for og stor evne til at omgås dyr var og er meget karakteristisk for Saroj. Efter en uge i sit nye hjem på fjerde sal i København, sagde Saroj til sin mor: „Hvor er det andet Danmark – det med ponyen?“ Så tog Saroj og Marianne ned til mig – langt ude på landet i Sydsjælland – og Saroj mødte sin brune pony Gnu. Han fik snart lært at ride, så han kunne tage en galop ud over markerne sammen med sin mor.

Saroj har seks fætre og to kusiner i Danmark, og med sin sædvanlige kompetence blev han hurtigt integreret i den muntre flok. Som den næstældste fik han snart en særlig position, og igennem årene har han spillet en væsentlig rolle blandt andet ved at vise interesse for og hensyntagen til de yngste. Saroj har altid den mindste fætter eller kusine på armen eller skødet, når flokken er sammen.

Rejser med Saroj

Saroj og jeg har gennem årene erfaret, at vi fungerer særdeles godt som rejsefæller, måske fordi vi har nogenlunde samme temperament m.h.t., hvor meget man skal være sammen, og hvor meget man kan „holde fri“ fra hinanden på en rejse. Jeg har sommetider behov for at trække mig tilbage med en bog, og Saroj har stor appetit på at være sammen med menneskene i de lande, vi besøger. Han fortrækker gerne til køkkenregionerne, er med i have- eller markarbejdet eller tager med personalet en tur på markedet.

Allerede som seksårig var Saroj i 2001 med mig (uden sin mor) på Sumatra, hvor vi sov i bivak i regnskoven og mødte vores slægtninge orangutangerne. Orangutangerne var en stor succes, og tre år senere besøgte vi dem igen, hvor to af Saroj's fætre og en kusine også fik fornøjelsen af at hilse på dem. I 2003 genså vi Saroj's fødeland, Nepal, hvor vi også havde Saroj's mor og moster og hans to år yngre fætter Arne med. Arne var straks med på alle Saroj's svinkeærinder i det „fritgående land“, som Saroj kaldte sit fødeland med den venlige og imødekommende befolkning.

I december 2004 rejste Saroj og jeg alene sammen til Bali, hvor jeg skulle samle materiale til et lysbilledforedrag om landbrug. Saroj gik også her tit sine egne veje og faldt i snak med f.eks. en kone og hendes køer eller en mand, der kom med sine ænder. Så kunne jeg følge efter og komme til fotografere dem, uden at det var påfaldende. Helt specielt var det på Bali at opleve Saroj's optagethed af hinduismen med de mange

templer, gudestatuer og offergaver (lige fra ris til blomster og cigaretter), der måske mindede ham om hans første fire år i et hinduland.

I 2007 var Saroj og jeg i Tanzania (igen kun os to) på besøg hos mine gamle venner, massaierne. Her havde de mange køer og kalve Saroj's fulde opmærksomhed. Og han fik prøvet livet som hyrdedreng ude i bushen sammen med de rigtige hyrdedrenge og den store kvæghjord. Saroj fejrede sin 13 års fødselsdag i Tanzanias hovedstad, Dar es Salaam, hvor vores vært – en indisk forretningsmand – markerede dagen med en kæmpe lyserød konditorkage med fødselsdagsinskriftion.

Et højdepunkt blandt vores mange rejser sammen var det, da otte medlemmer af Saroj's danske familie – Saroj og hans mor, to mostre, to fætre, en kusine og jeg, den gamle bedstemor – i 2009 fik den store oplevelse at besøge Saroj's dejlige nepalesiske familie i deres hjem på en bjergskræning ude i Kathmandu-dalen. Her blev Saroj og hans fætre og kusine alle inviteret med til en ceremoni sammen med Saroj's to yngre halv søskende i anledning af Tihar-festivalen, hvor der er tradition for, at søskende giver hinanden blomsterkranse, gaver og tikaer (rød prik mellem øjenbrynene, som hinduer bruger). Det var en helt særlig dag for os alle sammen.

I teenageårene har Saroj givet mig så megen kærlighed og omsorg. Den dreng var og er lykken for en bedstemor. ■

Kærlighed skal bygges langsomt op

Som bedsteforældre til et adopteret barn er det ekstra vigtigt at tilpasse sig barnets behov og respektere forældrenes ønsker.

Af Anne Lise Christiansen

At høre sin datter sige: „Mor vil du skrive om, hvordan det er at være mormor for Anna?“ – det er stort i sig selv. Det er en tillidsrelation, som jeg straks sagde ja til. Hvorfor er det nu stort? Jo, for tænk engang at få lov til at fortælle en historie om noget, der er så betydningsfuldt, som det er at være mormor. Det er jo sjældent at få den chance.

Ventetiden

Anna og jeg så hinanden første gang medio september 2009. Hun kom fra Vietnam, og jeg syntes, at det havde taget forfærdelig lang tid for hende at nå frem til vores familie. At vente på et adoptivbarn er på mange

måder som at gå og følge med i en graviditet. Man ved ikke, hvad der kommer, og man ved stort set kun datoen for fødslen. Med Anna var det en lang ventetid, og jeg tænkte tit og ofte: „Se nu bare at få hende af sted herop. Vi er parate til at modtage hende, og hver eneste dag koster dyrt for hende. Vi er lige her med al vores kærlighed og omsorg.“ Men det tager lang tid. Lettelsen var stor, da datoen for afrejse var der, og jeg levede med i dagene i Vietnam, hvor jeg mailede og ringede sammen med min datter.

Det var en stor glæde at opleve, at jeg blev spurgt til råds i forhold til, hvad forældrene kunne gøre, når hun var ked af det, og når hun ikke sov så godt. Jeg kunne i kraft af

min viden som mor og børnefysioterapeut igennem mange år bidrage med konkrete råd i forhold til eksempelvis at bygge en lille hule, et lille afgrænset rum til hende midt i forældrenes seng, så hun på den måde kunne være tæt på sin mor og far, uden at det blev for meget.

Den første tid

Så oprandt den store dag. Anna skulle ankomme med fly, og heldigvis havde vi respekteret forældrenes ønske om, at vi ikke troppede op i lufthavnen. Det ville have været alt for voldsomt og overvældende. En lille forpjusket og forgrædt pige sad på sin fars hofte, og hjemme i lejligheden stod vi med alle vores talenter og gloede. En flok

Fotos fra venstre:

Mormor Anne Lise og barnebarnet hygger sig. Anna, født i vietnam, spiser is med Anne Lise.

mennesker, som hun ikke kendte, og som talte et mærkeligt sprog. Det må have været en forfærdelig og angstprovokerende oplevelse.

Længe havde jeg glædet mig, og som mormor har man et stort behov for straks at omsætte al sin kærlighed til handling. Men trød lige tilbage, tag det lige roligt! Måske er det kærlighed ved første blik og måske ikke. Sådan er det jo også med biologiske børnebørn. Det er jo ikke sikkert, at kemien er i orden. Måske kan vi slet ikke lide hinanden? Men jeg var hurtigt forelsket, og jeg er sikker på, at Anna blev det.

Det er en lang og stenet vej at lære et barn fra et fremmed kontinent at kende. Barnet kommer med alle sine ar og traumer, og jeg ved ikke som mormor, hvad hun har med i bagagen. Jeg må og skal træde tilbage og tilsidesætte mine egne behov. For behov er der masser af, nu har jeg ventet så længe og trænger til at få kontakt med hende, den lille sveske.

Heldigvis er forældrene kloge. De har fået mange gode råd fra erfarne folk, og heldig-

„Når jeg ser dig danse godnatdans med din far, eller du sidder og hænger over din mor, ja så smelter mit hjerte, for du er så smuk, og du er et elsket barn.“

vis tør de stille sig op og sige, det er os, der bestemmer, og det er sådan, det skal være. Vi har som bedsteforældre bare at rette ind, uanset om vi synes, de har ret eller ej.

Små skridt

Så ja – det tog mange måneder, søde Anna, at lære dig at kende. Der har været mange store øjeblikke, hvor mit hjerte har banket ekstra hårdt. Første gang, vi skulle være alene hjemme et par timer, gik jo over al forventning. Vi dansede og legede, og pludselig stod mor og far der igen. Stille og roligt blev det til længere tid for til sidst at blive den store dag, hvor mormor skulle putte dig og være den, der skulle læse godnathistorie og nusse.

Sange er ikke noget, du holder af. Måske du har kendt en, der ikke kunne synge, så det er dit traume, men når nu jeg så gerne vil synge, så er det jo en af de ting, jeg sniger mig til. Ind imellem lykkes det, og du

glemmer lige pludselig, at du ikke vil have det. Den dag, hvor jeg fik lov til at sidde og nusse dig i håret og synge for dig, ja det var en stor dag.

Du har nu været her i tre år, og du er et elsket barn. Du er en lille sart blomst, som vi skal værne om. Der er mange ting, der har været svære. Din motorik var ikke særlig veludviklet, og mormor fik lov til at komme med gode råd, både i forhold til træning og valg af sko.

Når jeg ser dig danse godnatdans med din far, eller du sidder og hænger over din mor, ja så smelter mit hjerte, for du er så smuk, og du er et elsket barn. Så nu er jeg nået dertil, at jeg af mit hjerte kan sige, at jeg elsker dig, og at du er mit barnebarn.

Respekt for barnets behov

Som mormor til Anna er det blevet meget tydeligt for mig, hvor vigtigt det er, at vi respekterer barnet. Jeg har måttet tilsidesætte mine egne behov for at kramme og knuse dig i tide og utide, for du kunne/kan simpelthen ikke have det. Du kommer, når du synes, det er tid for knus, og – heldigvis for mig – er det ofte. I virkeligheden er vi som mennesker ikke altid gode til at aflæse, om det, vi gør i vores omgang med andre mennesker, er i orden. Vi pådutter måske i vores iver nogen et knus, hvor de egentlig ikke lige synes, at det er det, de har lyst til, men vi vil så gerne, og så mærker vi ikke lige efter.

Anna, du har lært mig, at det er vigtigt, at jeg som voksen skal mærke efter i den

enkelte situation, om det er lige nu, vi skal kramme eller ej. Det er alle tiders, at du er så tydelig i dit kropssprog, men det fortæller

„Du er en lille sart blomst, som vi skal værne om.“

mig jo også, at vi skal passe på dig. Tordner vi voksne af sted med vore egne behov, ja så gør vi mere fortræd, end godt er.

Hver eneste gang jeg ser dig, og vi er sammen, glæder jeg mig, og nu, hvor du er begyndt at komme lidt i trodsalder, ja så er det en ny fase, som jeg skal være en del af. Glæd dig min pige, for vi skal nok tage vores kampe. Du ved nemlig godt, hvad du vil, og jeg ved, hvad jeg vil. Men i og med at vi kan lide hinanden, så skal det nok gå.

Du er en stor gave, søde Anna, og jeg er taknemmelig for, at jeg har lært dig at kende. Jeg glæder mig til at se dig vokse op og til fortsat at være din mormor. ■

BAGGRUND

Anne Lise Christiansen

Fysioterapeut og 59 år, mor til fire børn og har – udover Anna – to andre børnebørn. Har i mange år arbejdet på et opholdssted for unge med psykiske problemer og har haft børn i aflastning.

Mormors beretning

Linda og Wåge blev gift i 1997, og det varede ikke længe, før de meddelte, at de nu var parate til at få børn. Det blev jeg glad for at høre, og jeg så allerede mig selv som den stolte mormor, der promenerede med barnebarnet i barnevognen.

Af Lene Nørgaard – gift med Lund, mor til Linda, som er gift med Wåge, og mormor til Maria og Daniel, født i Etiopien

Det er ikke altid, det går, som man venter. Tiden gik, men der var ingen graviditet. Linda og Wåge begyndte på forskellige undersøgelser, der kunne forklare den manglende graviditet. De fik at vide, at det ikke kunne lykkes med naturmetoden. Så var spørgsmålet: Hvad nu?

På fertilitetsklinikken mente de, at der var store chancer for en graviditet med reagensglasmetoden. Det var rigtig gode oplysninger, og Linda og Wåge skulle finde ud af, hvad de ville. Så var der alligevel håb for et barn til dem, og det betød jo samtidig et barnebarn til os.

Barn fra et land langt væk

Der gik lidt tid. Så kom Linda og Wåge og fortalte, at de havde valgt reagensglasmetoden fra og besluttet, at de ville adoptere et barn fra Etiopien. Ventetiden på et barn fra Etiopien var på dette tidspunkt et år. Mange tanker kørte igennem hovedet på

mig. Det var jo lige før, jeg ikke vidste, hvor Etiopien lå. Jo, jeg vidste selvfølgelig godt, at det er et land i Afrika, men det var så langt væk, og børnene var jo mørke i huden. Jeg blev frustreret, og Lund måtte lægge øre til al min snak: Kunne de dog ikke lige prøve én gang med reagensglas-metoden? Samtidig viste jeg jo godt, at det var deres valg, og at det skulle jeg ikke blande mig i.

Så kom næste fase. Godkendelse til adoption. Det var en stor dag, den dag de blev godkendt.

Så begyndte ventetiden. Nu var det bare at vente, til der kom barn i forslag. Det er som en graviditet uden termin. Det eneste, man er sikker på, er, at der kommer et barn på et eller andet tidspunkt. Nu skulle tiden bare gå, og tålmodigheden var endnu ikke sat på den store prøve. Det hele var lidt uvirkeligt, og det lå langt ude i fremtiden.

Ventetiden

Sådan gik det første år efter godkendelsen, og ventetiden blev mere ulidelig. Vi tænkte frem. Mon de fik barn i forslag inden sommerferien? Nej! Så måske til efterårsferien.

Heller ikke. Den eneste måde, vi kunne se det rykke nærmere, var ved at følge adoptionscentrets venteliste. Når de rykkede op på listen, sørgede Linda for, at vi var ajour, men der gik uger, hvor der ikke skete noget. Jeg tænkte tit på, om vores barnebarn måske allerede var født og lå og ventede på et eller andet børnehjem i Etiopien. Man bliver frustreret. Kunne det dog bare gå lidt hurtigere. Linda og Wåge var også utålmodige. Nu var det halvandet år siden, de blev godkendt, og de havde været nummer ét på ventelisten i flere måneder. I Etiopien blev lovene hele tiden lavet om, og det hele gik i stå, når de dommere, der skulle føre retssagerne, skulle holde flere måneders sommerferie.

Jeg tror, at Linda kontaktede adoptionscentret hver anden dag i december måned.

Miraklet

Den 20. december 2001 skete det, vi havde ventet så længe på. Linda og Wåge fik en lille pige på 3 måneder i forslag. Billederne af den lille Tezita kom den sidste dag inden juleferien. Det var en stor dag. Linda og

Wåge kom forbi, og det var bare en helt fantastisk oplevelse at få sat ansigt på. Tænk, at det var vores barnebarn. Nu var jeg blevet mormor. Endelig!

Vi fik en kopi af billedet af Tezita, der lå på en hovedpude i en tremmeseng. Lund og jeg kunne slet ikke blive trætte af at kigge på billedet af vores lille barnebarn. Hun var en lille dejlig, men meget alvorlig pige.

Vi viste billedet til alle der ville se det. Det var dejligt at kunne sige: Vil du se et billede af mit barnebarn? Billedet gjorde, at vi allerede følte, at vi var blevet bedsteforældre. Vi var så glade. Vi var især glade på Linda og Wåges vegne. Nu kunne det ikke vare længe, før de fik det længe ønskede barn.

Det blev den bedste jul nogensinde. Vi var alle sammen helt overstadige. Selv oldemoderen var helt fjollet. Tiden gik med at glæde sig. Når jeg var i byen for at handle, havde jeg altid billedet af Tezita med. Det kunne jo være, jeg mødte nogen, der ikke havde set hende. Jeg købte rigeligt ind af tøj og legetøj til den lille Tezita, hun skulle ikke mangle noget.

Sorgen

Linda og Wåge skulle hente deres lille pige sidst i januar måned. De fik travlt med at bestille fly og hotel og pakke alt til sig selv og mad og tøj til Tezita. Alt var parat, og der var kun en uge til de skulle rejse til Etiopien. Nu kunne vi næsten ikke holde ud at vente mere. Den 21. januar var Lindas sidste arbejdsdag, inden hun gik på barsel. Det kunne have været en rigtig dejlig dag, men det blev det ikke. Linda blev ringet op fra adoptionscentret. Tezita var død.

Nu stod alting stille. Glæden blev vendt til sorg. Det var ikke til at fatte. Jeg troede ikke på, at hun var død. Hun var jo blevet godkendt til adoption, så jeg havde aldrig

„Mange tanker kørte igennem hovedet på mig.

Det var jo lige før, jeg ikke vidste, hvor Etiopien lå.“

tænkt den tanke, at hun kunne dø. Hvor var det svært at forholde sig til, at man aldrig skulle lære sit første barnebarn at kende.

I øjeblikket var det svært at tro, at man nogensinde kunne blive glad igen. Vi havde vores egen sorg, samtidig med at det gjorde os så ondt for Linda og Wåge.

Linda og Wåge bearbejdede deres sorg sammen. Linda begyndte at arbejde igen. Jeg tror de holdt sig meget for sig selv i den

periode. Jeg siger tror – for tiden efter Tezitas død står ligesom i en tåge for mig. Alle dem der vidste, at vi ventede barnebarn, skulle nu have at vide, at det ikke blev til noget. Der var mange, der prøvede at trøste, og så var der dem, der ikke kunne forstå vores sorg. De mente ikke, det var så slemt, for vi kendte jo ikke Tezita, og Linda og Wåge ville jo få et andet barn. Men når man

„Imens sad vi bedsteforældre på hotellet og ventede. Nerverne sad uden på tøjet. Det var som at sidde på barselsgangen og vente på at fødslen bliver overstået. Farfaren blev nødt til at have noget stærkt at drikke. Klokkeren var ti om formiddagen.“

er involveret, ser man det bestemt ikke på den måde.

Barn i forslag igen

Tiden gik, og Linda og Wåge stod igen nummer ét på ventelisten. Efter et par måneder fik de en lille pige, Yabsera, i forslag. Men hvor var det dog svært. Turde man glæde sig? Nu var hun vel ikke syg? Linda og Wåge kom på besøg med billeder af den lille Yabsera/Maria, født september 2001. Denne gang fik vi ingen billeder at vise frem.

I slutningen af april 2002 skulle Linda og Wåge til Etiopien og hente Maria, der nu var 7½ måned. Vi kørte dem til lufthavnen, og der gik et par dage, inden vi fik den første mail fra dem. Som alle andre mødre fortalte Linda om Maria, og det var jo også det, vi gerne ville høre om. Hun fortalte, at når de lagde Maria på ryggen, lå hun bare lige så stille og kiggede op i loftet. Så havde de vendt hende om på maven, og hun var ikke god til at holde sit hoved, men hun var meget interesseret i den nye verden, der åbnede sig for hende. Maden, de havde med til hende, kunne hun rigtig godt lide. Efter en uge fik de vejret hende på børnehjemmet, og hun havde taget 1 kg på og vejede nu 5,5 kg.

Nu faldt der mere ro over os, og vi kunne begynde at forberede hjemkomsten.

Hjemkomst

Der var både familie og venner til at tage imod den lille familie i lufthavnen. Vi havde fået at vide, at vi ikke skulle røre ved Maria. Jeg var dog lige henne og sige: Hej Maria, jeg er din mormor. Vi stod på afstand og betragtede de nybagte forældre og deres lille guldklump. Maria kiggede med sine store mørke øjne, og ind imellem smilede hun. Det var bare helt fantastisk. Hvor var de dog heldige at få sådan en lille glad pige.

Men jeg tror kun, jeg så det, jeg ønskede at se – for da jeg senere så billederne fra lufthavnen, så jeg ikke en glad Maria, men en Maria, der så meget bange ud.

Fra lufthavnen tog vi hjem til Linda og Wåge. Vi havde gjort klar med rugbrød, leverpostej og frikadeller. Det var bare om at nyde øjeblikket, for vi havde fået at vide, at de første tre uger, efter de var kommet

hjem, ville de ikke have besøg. Nu skulle den lille familie have ro til at lære hinanden at kende. Vi ringede meget sammen, og det var dejligt, at vi kunne følge lidt med i, hvordan det gik, og hvordan de havde det.

Det blev sommer, og vi så mere til hinanden. Hvis vi var ude at handle, vakte Maria megen opmærksomhed. Hun smilede til alle, og især de ældre damer tog det som en opfordring til at komme hen og mærke på hendes hår og holde hende i hånden. Maria var ikke glad for at blive rørt ved, men hun fandt sig i det og sagde ikke fra.

Tilknytningsproblemer betyder adskillelse

Jeg syntes, Maria var den allerkæreste lille pige. Jeg var en rigtig glad mormor. Jeg følte at alle bekymringerne var væk – men det var kun for en tid.

Sidst på sommeren var Lund og jeg på besøg hos Linda og Wåge. De fortalte, at de skulle til at gå til psykiater med Maria. Det var lige før hendes 1-års fødselsdag. Vi forstod ikke noget. De fortalte, at Maria havde tilknytningsproblemer.

De begyndte hos psykiateren. Holdingterapi. Maria skulle kun være sammen med sin mor og far det næste halve år. Det betød, at vi ikke måtte have nogen kontakt med hende. Ikke se og ikke røre. Det var svært, men når vi fik det forklaret, kunne vi godt forstå det, og vi ønskede jo det bedste for dem alle tre. Vi fik også at vide, at når tilknytningen til forældrene var i orden, kunne Maria også begynde at knytte sig til os. Det trøstede os lidt.

Det skete dog de kom på et kort besøg. Vi fik at vide, at vi skulle lade som om, hun ikke var der, og vi prøvede virkelig, men det var svært at få øjnene fra hende. Vi kunne se, at hun gjorde fremskridt. Tilknytningen til

TEMA: BEDSTEFORÆLDRE

forældrene blev bedre, og hvor hun før sad og smilede for at få kontakt, kunne hun nu sidde og kigge på sit legetøj.

Så blev det jul – Marias første jul sammen med sin mor og far. I anledning af julen fik jeg lov til at tage hende op, men hun var slet ikke klar til den nære kontakt med mig.

Den gode kontakt

Og det blev forår. Maria havde været her i et år. Der var sket store fremskridt med hende. Lindas barsel var slut, og Maria fik en rigtig god dagplejemor, der var meget opmærksom på hendes behov. Vi hentede tit Maria i dagplejen, og nu havde vi rigtig god kontakt med hende.

I foråret 2003 blev Linda og Wåge godkendt til barn nummer to fra Etiopien. Ventetiden var 2 år, så det var bare om at være i god tid. Ventelisten var lang, men lige pludselig kom der en masse børn. Så i september, et halvt år efter godkendelse, lå de nummer ét på ventelisten. Det var lige før, det gik for hurtigt.

Daniel melder sin ankomst

De fik nu en lille dreng, Besabeh Daniel, i forslag. Han var født i juni måned 2003. Billederne viste en lille velnæret dreng i en lyserød sparkedragt. Han så rigtig sød ud. Linda nåede kun at arbejde 4 måneder, så skulle hun på barsel igen.

Wåges forældre havde bestemt sig for at tage med til Etiopien, når de skulle hente barn nummer to, og 13 dage før de skulle af sted, fandt jeg ud af, at jeg også ville med. Jeg kom til at tænke på, at skulle jeg

se det land, mine børnebørn kom fra, var det bedst at tage chancen nu. Lund blev hjemme og gik på arbejde.

Vi rejste den 29. oktober, og næste formiddag tog Maria, Linda og Wåge til børnehjemmet for at hente Daniel. Imens sad

„Maria kiggede med sine store mørke øjne, og ind imellem smilede hun. Det var bare helt fantastisk.“

vi bedsteforældre på hotellet og ventede. Nerverne sad uden på tøjet. Det var som at sidde på barselgangen og vente, på at fødslen bliver overstået. Farfaren blev nødt til at have noget stærkt at drikke. Klokken var ti om formiddagen.

Endelig kom de tilbage alle fire, og den lille Daniel så frisk ud og var bare så sød.

Reaktionerne

Maria havde det ikke godt med at være i Etiopien. Når vi var på gaden eller kørte i taxa, var hun rædselsslagen. Hun følte sig mest tryk på hotelværelset, så når vi andre skulle ud at handle eller se på byen, blev Maria på hotellet med mor eller far.

En af dagene besøgte vi bedsteforældre børnehjemmet. Linda og Daniel var med. Vi hilste på de søde damer, der passede børnene. En af damerne blev meget glad for at se Daniel, men lige meget hvor meget hun kaldte og klappede i hænderne, så han slet ikke til hendes side. Jeg syntes det var

mærkeligt, at han ignorerede hende totalt. Hun havde jo været med til at passe ham de sidste fire måneder. Så jeg tænkte det, jeg helst ville tro – nemlig at han var så glad for sin nye familie, at han ikke ville tilbage. Bagefter har jeg tænkt på, om han afviste hende, fordi hun havde svigtet ham.

Efter cirka en uge i Etiopien var vi tilbage i Danmark. Familien skulle igen have ro. Daniel var en nem dreng og havde det meget nemmere med hensyn til tilknytningen.

Da Lindas barsel var slut, kom Daniel i dagpleje, og det var han rigtig glad for. Dog ikke om torsdagen, når alle dagplejemødrene mødtes i legestuen. Værst var det når alle børnene skulle sove til middag, og alle weekendsengene blev hentet frem, og børnene skulle sove side om side. Det kunne han ikke. Han blev måske mindet om noget, der ikke var så rart. Linda og Wåge spurgte, om vi kunne hente Daniel ved middagstid hver torsdag. Vi hentede også Maria i børnehaven, og så hyggede vi os alle fire. Da de blev lidt ældre, forlængede vi det med en overnatning og kørte dem så i henholdsvis børnehaven og skole dagen efter.

Nu har vi ikke nogle faste overnatninger mere, men vi føler, vi har knyttet stærke bånd til dem. Vi er glade for at være en del af deres liv, og når vi ser på dem, er vi ikke i tvivl om, at de har det på samme måde.

Det har været dejligt at se dem udvikle sig. De er glade for at gå i skole, og de har det godt med kammeraterne.

Jeg er en glad mormor. Når jeg ser på Maria og Daniel, bliver jeg helt varm indeni. ■

Tvillingerne Miriam og Sita og katten Feline. Pigerne er født i Indien.

På med flyverdragten og ud i det gode vejr. Her er Bastian på 2 år sammen med sin fætter.

En bedstefars betroelser

„Ethvert barn har sit særlige væsen, og deraf følger, at jeg har et særligt forhold til hvert af mine børnebørn, men det grundlæggende er, at jeg holder lige meget af dem alle.“ Sådan siger en bedstefar om sine otte børnebørn.

Af Annette Christiansen

Jeg er enkemand. Min kone døde i 2011, og vi havde da været gift i 56 år. Vi har fire børn, alle født i de glade tressere, som min søn kalder det.

Min kone var et kreativt menneske, malede og vævede. Derudover syede hun børnenes og sit eget tøj, malede husets vægge, betrak vores slidte møbler og passede haven sammen med mig. Hver dag tog hun sig af husholdningen, talte med børnene, lavede mad og bagte brød.

Min egen rolle var mere tilbagetrukket, men af min mor, som gik ind for moderne opdragelse, havde jeg fået indprentet, at en mand ikke bare skal lade sig opvarte, så jeg tog min del af husarbejdet.

Det store ønske

Det blev en kilde til megen sorg og bristede forhåbninger, da det viste sig, at min ene datter ikke kunne blive gravid. Derfor var både min kone og jeg glade, da hun og hendes mand besluttede sig for at adoptere. Det var et meget stærkt og dybtliggende ønske for hende at få et barn. De erfarede, at adoptionsforløbet var en langvarig og psykisk belastende tid, men bevidstheden om, at det ville føre til opfyldelse af det længe nærrede ønske, gav dem styrke til at bevare optimismen.

Den dag, de endelig skulle rejse til Kina for at hente barnet, var nerverne på højkant hos os alle, og det var en fantastisk oplevelse at modtage den lille familie i Kastrop. Den lille nye blev modtaget med åbne arme af hele familien. Lige fra den første dag følte vi, at hun hørte til på samme måde som de andre, og det blev også tilfældet, da de to år efter fik endnu en pige fra Kina.

Jeg har nu otte børnebørn, hvoraf to er adoptivbørn, og de er alle en kilde til megen glæde. Ethvert barn har sit særlige væsen, og deraf følger, at jeg har et særligt forhold til hvert af mine børnebørn, men det grundlæggende er, at jeg holder lige meget af dem alle.

Når vi mødes

Min datter og hendes mand bor i Københavnsområdet, og jeg bor i provinsen. Når vi mødes, er det vellykkede møder, og børnene

har fuld fortrolighed til mig. Jeg bliver modtaget med åbne arme af pigerne, og de er ivrige efter at vise mig, hvad der er sket i hjemmet. På et tidspunkt fik de to katte, en til hver, og jeg fik forevist deres kurve og deres legeting.

Efter at de er begyndt at gå i skole, har jeg været med til forskellige arrangementer på skolen, blandt andet en skolekomedie, hvor den mindste var med og var ivrig efter, at jeg skulle se hende optræde. Den ældste er meget dygtig til at tegne, og jeg får altid en tegning af hende, når vi ses. De er virkelig morsomme og fulde af fantasi. Hun har også fundet på at ville lave en rekord til Guinness Rekordbog, som skulle være verdens længste fingerstrik, og derfor har hun fået en masse garn fra min kones store lager af garn, og i dag kan hun stolt fremvise en enorm kugle af fingerstrik.

Min kone var syg i mange år inden sin død, og en meget stor glæde for mig har været at se og mærke den forståelse, pigerne viste for hendes situation.

Fra ulykke til lykke

Jeg har lige læst Erik Valeurs bog „Det syvende barn“, der fortæller om en tid, hvor der var masser af danske adoptivbørn, nemlig børnafugtete piger, dervar „kommetiulykke“. Mange af de børn fik aldrig at vide, at de var adopterede, for det blev anset for en skam, men ifølge Erik Valeurs bog kunne børnene alligevel fornemme, at der var noget i deres tilværelse, der ikke stemte, og det lå som en

mørk skygge over deres liv. Det var i sandhed andre tider, og den store ændring kom i 1973 med loven om fri abort. Dermed var det stort set slut med de mange danske børn til adoption. Samtidig var der sket en ændring af den almindelige seksualmoral. Man talte ikke længere om, at en ugift pige „kom i ulykke“, hvis hun blev gravid, og de graviditeter, der ikke blev afbrudt, førte til børn af enlige mødre, som nok kunne have det svært rent praktisk og økonomisk, men som ikke blev mødt med samfundets fordømmelse.

I dag kan jeg ikke forestille mig, at adoptivforældre ikke meget tidligt fortæller barnet, at det er adopteret. Det ville jo også være umuligt, så snart barnet blev gammelt nok til at konstatere forskellen i det ydre, hvis det var et asiatisk eller afrikansk barn.

De smukkeste

Jeg håber og tror, at min datters piger, ligesom vores andre børnebørn, føler sig sikre på, at vi holder meget af dem, er glade for at mødes med dem, og at de altid vil være velkomne hos os. For mig er det en stor rigdom at følge børnebørnenes udvikling. Jeg synes naturligvis, at netop mine børnebørn er de smukkeste, man kan tænke sig. Hver på deres måde, for de er meget forskellige.

Hvis jeg på mirakuløs vis skulle møde pigerens biologiske bedsteforældre, ville jeg prøve at overbevise dem om, at pigerne har et godt liv i Danmark, og at de giver os alle megen glæde. ■

Det ottende barnebarn.

Hånd i hånd. Foto: Lykke L. Pedersen

Bedsteforældrekurser

Jeg har tit fået spørgsmålet fra kursister på de adoptionsforberedende kurser, om der ikke fandtes kurser for pårørende. Kursisterne har følt, de har fået værdifuld ny viden og forståelse for, hvad der er særligt ved det kommende nye forældreskab og har ligeledes følt, at familien kunne have brug for den samme viden for at kunne støtte op.

Af Karen Fabricius Hansen, PAS-konsulent, kursusleder, psykoterapeut MPF

Siden 2007 har jeg holdt 1-2 bedsteforældrekurser årligt sammen med kursusleder og PAS-konsulent Michel Gorju. Kurserne har været for nært relaterede til adoptivfamilien, og der har været en blanding af deltagere, hvor adoptivbarnet var kommet, og pårørende, som stadig ventede. Det har været bevægende og dybt meningsfuldt på denne måde at være med til at klæde den øvrige familie på til at forstå og støtte adoptivforældrene og barnet bedst muligt.

Ensomhedsfølelsen som adoptivforældre

I vores adoptionsrådgivning har vi gennem tiden mødt mange adoptivfamilier, som har måttet bruge kræfter og sparsomt overskud til over for familien at holde fast i og forsvare deres måde at forholde sig til deres barn på. Jeg kan selv som adoptivmor genkalde mig en årelang følelse af, at det kan være svært at føle sig forstået af en helt sikkert velmenende række familiemedlemmer, venner og fagfolk, som har vidst bedre end os adoptivforældre. Jeg kan genkalde mig den ensomhedsfølelse, nogle adoptivforældre kan føle.

Langt de fleste bedsteforældre er biolo-

giske forældre. De har masser af erfaring fra egne børn, familie og venners børn – som de gerne vil øse ud af.

Adoptivbørn er lige så forskellige som alle andre mennesker. De skal gennem opvæksten tackle mange af de samme ting som biologiske børn, og så gør deres start på livet, tabet af biologiske forældre, ofte op til flere andre tab, et liv på børnehjem uden fast voksen tilknytningsperson, deres etnicitet m.m., at der er meget, der er anderledes for dem. Forskelligt fra barn til barn og så alligevel med nogle lighedspunkter.

De pårørende kommer ofte på kurserne og er frustrerede, usikre og uforstående over for det, deres børn har fortalt om, at de som pårørende skal holde sig i baggrunden.

Bedsteforældrekursernes indhold

Så hvad beskæftiger vi os med på bedsteforældrekurserne?

- Fra biologisk relation til adoption. Der arbejdes med tiden før adoptionen. For familien er det ofte også en proces – eller har været det – at gå fra ønsket eller drømmen om, at ens barn bliver forældre og dermed, at man selv bliver bedsteforældre ad biologisk vej. Nogle har måske på sidelinjen oplevet de smertelige og psykisk opslidende behandlinger med håb og skuffelse, som

deres børn har været igennem. Der kan være bekymring for, hvordan det skal gå. Man kan selv som pårørende have alle mulige følelser og tanker før og efter ens barns beslutning om adoption. Vi arbejder med adoptionstrekanten og dermed barnets biologiske ophav og måske udvidede familie. Det er vigtigt, at barnet også kan snakke med den øvrige familie om, at der også er en anden mor, far, bedstemor og bedstefar og måske søskende, selvom man måske ikke har oplysninger herom.

Som pårørende er det vigtigt at forholde sig til barnets og dermed også egen anderledeshed, når man færdes i det offentlige rum. Barnet har brug for, at også bedsteforældre forstår, støtter, skærmer og hjælper barnet til at finde strategier til at være farvet i et samfund, hvor hvid er normen.

- Livet på et børnehjem. At se børnene på et børnehjem og opleve, hvordan de seje små individer finder forskellige strategier til at overleve og klare sig bedst muligt i den sammenhæng, gør dybt indtryk.

Der bliver snakket om betydningen af manglende omsørgspersoner for barnets oplevelse af verden og for dets udvikling af hjerne og nervesystem.

Vi drøfter overlevelsstrategier og vigtigst af alt, hvad det er for en opgave, de nye forældre har med at lære deres barn at kende, få skabt trygge, kærlige og stabile rammer, så barnet langsomt, nogle gange meget langsomt, tør mærke, at verden nu er anderledes. Det tager tid og koster masser af tålmodighed og ro.

Desuden drøfter vi vigtigheden af, at børnene ikke behøver at skintilpasse sig, heller ikke hos bedsteforældrene, at de overlever at komme ned i mere ro, og at det kan være rart og trygt at turde læne sig ind til mor og far.

De skal lære deres krops signaler og deres følelser at kende og forstå sig selv og verden – alt sammen med forældrenes hjælp og støtte.

- **Støtte.** Det sidste store tema er, hvordan bedsteforældrene kan holde sig i baggrunden og støtte deres børn i at komme til. Hvordan de kan holde hjerter og hænder varme, indtil tilknytningen til forældrene er nogenlunde på plads. Hvordan deres børn er eksperter på børnene, fordi de har levet sig ind i dem. Hvordan det er vigtigt, at bedsteforældrene gør sig åbne og nysgerrige for forældrenes oplevelser, ønsker og behov i forhold til barnet. Om hele tiden at tjekke af med forældrene, hvordan de gerne vil have det og hvorfor. At det kan være fantastisk at have praktisk hjælp til en masse, så forældrene kan koncentrere sig om barnet. Bedsteforældrene kan være med til at give deres børn ro og tryghed i deres forælderrolle – en ro og tryghed, som igen vil komme barnet til gode.

Vi sætter fokus på at børnene nok skal nå til at kunne få glæde af bedsteforældrene, hvis det får lov at få sin tid, og at tilknytning sker i rangorden.

Desuden snakker vi om at det er forældrene, der administrerer barnets historie m.v., og vi snakker om, hvad der vil være særligt udfordrende for den enkelte.

Det er dybt bevægende at mærke bedsteforældrenes store iver efter at bakke op om det nye forældreskab, og så er det beroligende og dejligt at mærke tilkendegivelserne af at føle sig meget bedre klædt på med større forståelse og ydmyghed over for den opgave, deres børn har foran sig i deres nye forældreskab. De pårørende, der har fået barn før kurset, giver udtryk for meget bedre at forstå de forskellige reaktioner hos barn og forældre og på den måde bedre blive i stand til passende og afstemt støtte fremover. ■

Vil du være med i Adoption & Samfunds redaktion?

Vi søger nye medlemmer til redaktionsarbejdet.

Arbejdet består i at være med til at tilrettelægge indholdet af bladet. Der kan være tale om opsøgende arbejde for at få artikler på plads, at redigere stoffet, oversætte, interviewe relevante personer, anmelde bøger – mulighederne er mange. Du må naturligvis gerne være fuld af gode idéer, og det vil være godt, hvis du har en vis portion sproglig sans. Det er dog ikke et krav, at man bidrager ved selv at skrive.

I praksis foregår arbejdet på den måde, at vi mødes seks gange om året, hvor vi diskuterer og tilrettelægger de kommende blade. Vi mødes om aftenen på hverdage på skift hos hinanden. Af praktiske årsager holdes vores redaktionsmøder i hovedstadsområdet.

Hvis du har lyst til at være med, vil vi meget gerne høre fra dig.

Skriv til os på bladet@adoption.dk, eller ring til et af redaktionsmedlemmerne, hvis du gerne vil høre nærmere (telefonnumre findes på side 2 i bladet).

Noah på 6 år har givet julemanden en tegning.

GENERALFORSAMLING i Adoption & Samfund

Af Sanne Haagen Pedersen, formand for
lokalforening Fyn

Fotos af Irene Tranholm Damkjær

Tillad mig at begynde med en dejlig efter-
årsang, som jeg har i tankerne på vejen til
generalforsamlingen:

*Efterårets blade falder,
se de smukke farver kalder,
alt bli'r en symfoni, skoven står farverig,
det kan vi alle li', så vi synger*

Efteråret har lige så mange farver som vi og
vores børn, som vores forskelligheder, som
vores tilgange til livet.

Vi er endnu engang samlet til landsge-
neralforsamling på Trinity i Snoghøj ved
Fredericia.

Trinity er et dejligt conferencecenter be-
liggende med udsigt til skov og Lillebælt. Vi
er i gode rammer.

Formand Jens Damkjær bød velkommen
til ca. 40 deltagere inklusive bestyrelsen og
foreslog, at vi begyndte dagen med adop-

tionssangen: To hænder – to farver. Skulle
der være nogen, som endnu ikke kender
sangen, kan jeg anbefale at følge linket på
foreningens hjemmeside. Sangen er stærkt
vanedannende.

Poul Jeppesen blev valgt som dirigent og
førte os igennem, hvad der skulle blive en
lang og spændende eftermiddag. Selvom
vi er mange, der ses igen og igen til gene-
ralforsamlingen, er det godt at begynde da-
gen med en præsentation af hovedbesty-
relsen og de personer, som får denne dag
til at hænge sammen. I år bredte præsentation-
en sig til alle i lokalet, og der kunne vi
allerede fornemme, at der sad et par med-
lemmer med lyst og overskud til at stille op
i bestyrelsen. Bestemt en god fornemmelse
for resten af eftermiddagen.

Vi blev informeret om, at senere på da-
gen skulle adoptionsprisen uddeles. Herligt
at sidde i spænding om, hvem den nomine-
rede kunne være.

Bestyrelsens beretning blev på vanlig vis
fordelt mellem bestyrelsens medlemmer
og kan læses i oktobernummeret af bladet.
Jeg synes, at hovedbestyrelsen var godt for-
beredt, positive og engagerede.

Men – Ting Tager Tid – skrev Piet Hein,
og det er også en erfaring, vi gør os i vores
adoptionsverden.

Emner som tilskud til eneadoptanters
børn, videns- og formidlingscenter og 26-
års reglen er store opgaver. Opgaver, som
bestyrelsen har taget på sig og som Michael
Paaske udtalte: „Vi har i den grad været syn-
lige.“

Adoptionsprisen

Adoptionsprisen blev uddelt under stor be-
vågenhed fra os deltagere. Michael Paaske
holdt en fin tale for psykolog Niels Peter
Rygaard som modtager af adoptionsprisen.

(øverst) ...Og så tid til en hyggelig kaffepause!

Niels Peter Rygaard og Lene Borg.

Foto: Irene Tranholm Damkjær

*(nederst) Tillykke til Carl Erik Agerholm,
æresmedlem af Adoption & Samfund.*

Foto: Irene Tranholm Damkjær

Niels Peter Rygaard har stor erfaring og viden om adoption. Han skriver bøger, holder foredrag, er selv adoptivfar og har senest lavet 'Fairstart'-projektet.

Se www.fairstartglobal.com. Projektet er støttet af EU og har bredt sig til rigtig mange lande.

Marianne Østergaard overrakte prisen – et maleri og en kuffert fra Kibea. Derudover fik Niels Peter Rygaard et økonomisk tilskud til sit projekt. Spændende gaver, som er købt med omtanke til netop Niels Peter Rygaard.

Arbejdsprogrammet

Jens Damkjær berettede om arbejdsprogrammet for 2012-2013, om PAS, videns- og formidlingscenter, ligestilling af tilskud til eneadoptanteres børn, ændring af godkendelsesreglerne, 26-års reglen, kommunikation og mediestrategi, Landsmødet 2013 – og flere børn med ekstra behov. Flot arbejdsprogram – der er meget at arbejde med.

Valg til bestyrelsen kan være en større opgave, men ikke i år. Alle poster blev udfyldt, og den omstillingsparathed, vi som forældre kan have i hverdagen, kom foreningen til gode.

Eksempelvis flyttede et par medlemmer sig frivilligt til suppleantposterne, og vupti var alle poster besat. Rigtig god arbejdslyst til jer alle.

Carl Erik Agerholm blev udnævnt til æresmedlem. Velfortjent og en flot gestus, som blev fulgt op med stående klapsalver.

Mere vi, mindre jeg

Fordelen ved at skrive om generalforsamlingen er at der bliver plads til en personlig kommentar:

Måske skal vi tænke lidt mere *vi* og ikke så meget *jeg*. Når vi har et fælles emne og i denne sammenhæng adoption, tror jeg på, at vi kan finde fælles løsninger for alle. Hvor efter der kan blive plads til *jeg*.

Efterårets blade falder, hør de smukke ... Hvis der kommer 60 medlemmer til næste landsgeneralforsamling, lover jeg at lære jer sangen. Hvis vi bliver 70 fremmødte, bliver det måske i kanon ... ■

Modtageren af Adoptionsprisen 2012 var Niels Peter Rygaard (tv). Her sammen med næstformand Michael Paaske.
Foto: Irene Tranholm Damkjær.

Ny gruppe for voksne adopterede over 30 år i Adoption og Samfund

Adoption og Samfund har godkendt et nyt initiativ til at få etableret en gruppe for adopterede over 30 år. Målsætningen er at skabe et forum for adopterede, hvor man på tværs af køn, alder og etnicitet kan mødes og udveksle erfaringer.

Initiativtager er Christina Raahauge, der via Adoption og Samfund fik kontakt med Max Møller. De er adopteret fra henholdsvis Sydkorea og Danmark, og på trods af deres forskellige årgang, køn og baggrund fandt de hurtigt ud af, at de havde mange fælles tanker og følelser om det at være adopteret.

Christina beskriver oprettelsen af Adopterede 30+ som en spændende proces. Hun har i den forbindelse måttet stå ved det at være adopteret – fx at se anderledes ud, hvor hun tidligere ofte har prøvet at undvige spørgsmål, der måtte komme omkring det at være adopteret.

For Christina har det også givet en større interesse og åbenhed, når hun er blandt andre i samme situation. Her oplever hun en øget forståelse og genkendelighed omkring de mange spørgsmål og følelser, der med tiden er opstået. Hun

oplever, at det giver en indre ro og bedre selvforståelse at tale med andre adopterede. Generelt kan det hjælpe ens selvindsigt at hente informationer fra fagfolk, adoptanter og biologiske forældre, der alt sammen bidrager til at give en større helhedsforståelse.

Den anden initiativtager, Max, blev inspireret efter at have læst Erik Valeurs bog „Det syvende barn“. En bog, der satte skub i tanker og følelser. Emnet adoption var ellers noget, han kun havde drøftet med sin aller-nærmeste familie, og derfor var det i første omgang meget grænseoverskridende for ham at henvende sig til Christina.

Efter at have talt med Christina fandt Max ud af, at han nemmere kunne tale med hende om mange ting, der vedrører det at være adopteret. Noget han ellers før havde haft vanskeligt ved at drøfte med andre, der ikke selv er i den situation.

Gruppen Adopterede 30+ er endnu i opstartsfasen, og dermed har man, hvis man er interesseret i at være med i gruppen, god mulighed for at være med til at sætte sit eget personlige præg på gruppens udformning.

Fra Christina og Max lyder der en opfordring om, at alle, der skulle være interesserede, henvender sig enten via Adoption og Samfunds hjemmeside, via e-mail eller til den officielle side på Facebook.

Man kan også ringe direkte til Christina Raahauge på tlf: 2464 3016

Med opbakning fra Adoption og Samfund håber gruppen at kunne indkalde til stiftende generalforsamling i første kvartal af 2013 og dermed gøre etableringen af foreningen **Adopterede 30+** til en realitet. ■

EN HILSEN FRA CHRISTINA RAAHAUGE OG MAX MØLLER

Da Adoption og Samfund er en forening både for adoptanter og adopterede, synes vi, at det er nærliggende at starte en gruppe for adopterede 30+.

Vi er to voksne adopterede, fra henholdsvis Korea og Danmark, og vi har en del livserfaring, som vi gerne vil dele med andre, så det kan komme de unge adopterede og deres forældre til gode.

Vi vil se på adoptioner igennem de sidste 50 år. Hvad har vi tilfælles uanset nationalitet, alder og hvor vi står i livet? Hvad har været godt, og hvad kan vi gøre for at hjælpe alle parter inden for adoptionsområdet?

Vi vil forsøge at få etableret nogle ERFA-grupper for voksne adopterede, hvor der skal være mulighed for erfaringsudveksling med ligesindede, og vi vil arbejde på, at der på sigt kan skaffes midler til at hjælpe voksne adopterede, som måtte have brug for hjælp til psykolog eller terapi under autoriserede fagpersoner.

Vi vil bruge Adoption & Samfunds hjemmeside og bladet til at fortælle, hvad vi har gjort os af tanker med gruppen, og vi vil på et tidspunkt få lavet en blog, hvor vi kan dele relevante links og spørgsmål/svar og andet, som kan gøre os klogere på adoption. Desuden håber vi at komme i dialog med fagfolk, som har arbejdet med både adoption og adoptanter, så vi kan høre, hvilke udfordringer de har haft med deres adopterede børn og unge, og hvilken hjælp de fik tidligere.

Har I lyst til at høre nærmere om gruppen, er I velkomne til at kontakte Christina Raahauge pr. mail: adopterede30plus@hotmail.com eller pr. tlf. **2464 3016**.

Med venlig hilsen

Christina Raahauge og Max Møller

Bedstefar hygger med Petra 7 år, Maria 11 år, Tobias 9 år og vovsen Saya. Børnene er født i Etiopien, bedstefar og Saya er født i Danmark.

En koncentreret nisse. Noah Wu er 21 mdr. og født i Sydkorea.

PRÆSENTATION AF HOVEDBESTYRELSEN

FORMAND

Jens Damkjær

52 år, far til 5, tre søskende på 7, 9 og 11 år, adopteret fra Etiopien i 2007, og to biobørn på 23 og 26 år. Skoleleder på Østervangskolen i Hadsten og uddannet cand. pæd. psych. Formand for Etiopienforeningen siden 2008. Arbejder i den kommende HB-periode som formand og varetager særligt opgaver i formandskabet vedrørende det strategiske og politiske arbejde, det mediestrategiske arbejde, landsmødet og med kontakt til samarbejdspartnere som AC og DA.

NÆSTFORMAND

Michael Paaske

49 år, personaleledende, cand.jur. Far til Josefine 15 år og Juliane 13 år, begge født i Kina. Arbejder fortrinsvis med politiske emner. Medlem af Familiestyrelsens adoptionsgruppe, politikerbande, administrationsgruppe, kommunikationsgruppe og siden 2007 bestyrelsesmedlem i Nordic Adoption Council. Har været formand for LF Fyn samt næstformand i Kinaforeningen. Medlem af HB siden 1999, formand i perioden 2001-2011.

2. NÆSTFORMAND

Jørn K. Pedersen

54 år, civilingeniør, ansat i Region Syddanmark. Far til Asta på 15 år og Carl på 12 år, begge født i Haiti. Medlem af HB's administrationsgruppe, formand for LF Sydvestjylland og statsforvaltningsudvalget i Midtjylland. Deltager i HB-arbejdet siden 2002.

SEKRETÆR (VALGT UDEN FOR HB)

Carl Erik Agerholm

Tekniker på en lokalradio. Far til Sandor på 27 år, født i Ungarn, og Povl på 24 år, født i Hviderusland. Begge var 6 år, da de kom til Danmark. Medlem af HB i 1995-2011, først som kasserer, nu som sekretær uden for HB.

KASSERER (VALGT UDEN FOR HB)

Ellen Larsen

Underviser på AMU Nordjylland (IT og vejledning). Har to børn fra Korea, som nu er 27 og 29 år. Har i hele sin aktive periode i Adoption & Samfund været kasserer.

BESTYRELSESMEDELLER

Marianne Østergaard

Journalist og cand. mag., digital communication manager i Udenrigsministeriet. Eneadoptant og mor til Saroj fra Nepal, 18 år. HB's kontaktperson til bladets redaktion og Gruppen af eneadoptanter (GEA) og medlem af underudvalget for Adoptionsprisen. Arbejder derudover især med foreningens politiske aktiviteter.

Lene Borg

57 år, mor til Maria 28 år og Anna 20 år, begge født i Sydkorea. Desuden mormor til Ida på 5½ år. Merkonom i organisation, har i mange år arbejdet som sekretær/direktionssekretær med ansvar for mange store arrangementer. Formand for LF Midt- og Vestsjælland og har i de sidste 4 år været med i HB. Varetager i år posten som landsmødekoordinator, webmaster, ressourcbasekoordinator og vil desuden arbejde med kommunikationsstrategi, fundraising m.m. Kontaktperson til Koreaklubben, Landegruppen for Sydkorea samt Adopterede30+.

Lisbet Mogensen

Har en søn på 15 år fra Ecuador og en datter på 13 år fra Guatemala. Mag. art. i kunsthistorie, arbejder freelance med kunst og kulturprojekter. Forsker i kulturarvspædagogik for skolebørn. Initiativtager til præteenageklubben „De Lyserøde Kaniner“ i Vestjylland. Kontaktperson til ASU og landegrupperne Ecuador og Guatemala. Ekstern skribent ved Adoption & Samfunds blad. Engageret i opbygning af videnscenter for adoption. Interesserer sig desuden for forskning om børns mobilitet social og identitetsofbygning via kultur.

Rie Østergaard

Pædagog, gift med Stig, mor til Alberte på 8 år og Lukas på 5 år, begge født i Kina. Har siddet i bestyrelsen i Adoption & Samfund i Vestjylland i 6 år, de sidste par år som næstformand. Har været med i HB i to år. Har de sidste par år (sammen med Charlotte Christensen) arbejdet med adoptivbørns modtagelse i daginstitution/pasningstilbud. Deltager i ledermøder i Herning og Ringkøbing/Skjern kommuner for at fortælle om adoptivbørn. Har afholdt kursus for pædagoger i Herning Kommune om adoptivbørn i institutioner.

Charlotte Christensen

Pædagog, gift med Lars, mor til Maria på 8 år, født i Bolivia, og Niklas på 4 år fra Sydafrika/Durban. Har siddet i bestyrelsen i Adoption & Samfund i Vestjylland i 5 år, heraf de sidste par år som formand. Har de sidste par år (sammen med Rie Østergaard) arbejdet med adoptivbørns modtagelse i daginstitution/pasningstilbud. Deltager i ledermøder i Herning og Ringkøbing/Skjern kommuner for at fortælle om adoptivbørn. Har afholdt kursus for pædagoger i Herning Kommune om adoptivbørn i institutioner.

Lilian Bitsch

Gift med Henrik, mor til Maria på 16 år og Simon på 13 år, begge født i Indien. Blev i oktober 2006 valgt ind i bestyrelsen for LF Sydvestjylland og har været kasserer siden januar 2008. Medlem af HB's administrationsgruppe og HB's kontaktperson til Dansk Adopterede og Indiengrupperne.

Helena Moskov Starcke

45 år, cand. mag. i kommunikation. Mor til Peter på 4 år, født i Sydafrika. På barsel til Peter starter i børnehaven til januar. Fortrinsvis interesseret i politik og kommunikation. Med i politikerbanden, udarbejdelse af kommunikationsstrategi, webgruppe, videns- og formidlingscenter samt fundraising.

Ina Dygaard

21 år, bor i Århus. Adopteret fra Sri Lanka, 49 dage gammel. Har en søster fra Kina. Studerer BA i tysk og virksomhedskommunikation. Formand for Adoption & Samfund – Ungdom siden 2011. Omdrejningspunktet for arbejdet i HB vil hovedsageligt være Adoption & Samfund – Ungdom. Derudover vil opgaverne i HB være kommunikations- og politiske opgaver.

SUPPLEANTER

Sidsel Babette Johansen

46 år. Uddannet pædagog, erhvervsfaglærer og life- og business coach. Gift med Michel, mor til David på 5,5 år, født i Shanghai. Opgaver i HB: Kontaktperson til Kinaforeningen, kontakt til AC Børnehjælp og til politikerbanden.

Claus Bo Hansen

54 år, far til Christopher på 17 og Andreas på 14 år, begge født i Colombia. Arbejder som konsulent i El-Salg. Har tidligere siddet med i HB, men stoppede pga. privat travlhed. Kommer til at arbejde med det administrative område.

Henrik Lund

55 år. Selvstændig. Uddannet på arkitektskolen, arbejder med kommunikation, film- og tv-produktion i bred forstand. Har bl.a. lavet filmen „Adoption – måske den bedste løsning!“ og tegnefilmen „Hvilken Planet Kommer Du Fra?“, der også er udgivet som bog med titlen „Hvor kommer DU fra?“ Far til David på 14 år, adopteret fra Peru i 2002, og gift med Annegrethe.

Sanne Vindahl Nyvang

35 år, gift med Morten, mor til Anna Vy på 4 år fra Binh Thuan, Vietnam, og på venteliste til lillebror eller -søster også fra Vietnam. Uddannet eksportingeniør og arbejder til daglig som produktansvarlig hos SAV Danmark med fokus på industri og fjernvarme. Vil i det kommende år primært fokusere på videns- og formidlingscenter samt litteratur og forskning på adoptionsområdet.

ADOPTION

– en familieform, det er værd at kæmpe for!

Kom og vær med i den åbne del af Landsmødet 2013,
lørdag den 9. marts på Dalum Landbrugsskole v/ Odense fra kl. 10.00–16.45.

Vi har igen valgt at opdele Landmødet i to dele:

1. En åben del, hvor alle medlemmer har mulighed for at deltage
2. En lukket del, hvor kun de aktive bestyrelsesmedlemmer i lokalforeninger og lande- og interessegrupper samt foreningens rådgivere kan deltage.

Desværre tillader vores økonomi ikke, at vi kan afholde den åbne del af landsmødet gratis, men vi har bestræbt os på at finde en yderst rimelig pris, der dækker en mindre del af udgiften til fortæring: Kr. 150,- for almindelige medlemmer, der ikke er aktive i foreningen (inkl. kaffe, frokost m.m.) og da tilmeldingen er bindende, tilbagebetales deltagergebyret **ikke** ved evt. afbud!

Den lukkede del af landsmødet er kun for de aktive medlemmer i A&S

På landsmødets 2. dag vil der „traditionen tro“ være workshops på programmet, som nedenfor anført.

1. Rådgiver – workshop for dig som overvejer at blive rådgiver på et tidspunkt

v/ Mie Olesen, sagsrådgiverkoordinator
Her kan du høre om, hvordan rådgivningen foregår m.m.

2. Hvordan skabes en velfungerende Lokalforening i A&S?

v/Sanne Haagen Pedersen, LF Fyn
Kom og del dine erfaringer med andre lokalforeningers bestyrelsesmedlemmer!

3. Hvordan skabes en velfungerende Landegruppe?

v/Jens Damkjær, Etiopienforeningen
Kom og del dine erfaringer med andre Lande- eller Interessegrupper bestyrelsesmedlemmer!

4. Få styr på økonomi, drift og tilskud i Lokalforeninger, Lande- og Interessegrupper v/Jørn K. Pedersen, HB m.fl.

I denne workshop, kan man få en indføring i, og en dialog om hvordan lokalforeninger og interessegrupper får det praktiske til at fungere i den daglige ledelse. Her vil der være en indføring, i hvordan drift og økonomi nemmest administreres, og ikke mindst, hvordan man opnår tilskud til evt. aktiviteter!

Vi opfordrer kraftigt til, at I hjemme i lokalforeningerne og i lande- og interessegrupperne aftaler, hvordan I prioriterer jeres fordeling til de forskellige workshops, således at **der minimum er én person, der deltager i workshoppen med økonomi, drift osv.** – så I får så mange erfaringer som overhovedet muligt med hjem.

Vi tror på, at rigtigt mange af jer har gode erfaringer, som fortjener at blive delt med andre, så mange flere kan få glæde af dem. Erfaringer, der i den sidste ende kommer både medlemmer og samfundet til glæde.

Vi tror også på, at det styrker arbejdsglæden i bestyrelserne, når I på det første møde efter Landsmødet dele oplevelserne i de forskellige workshops.

Vi håber, at alle lokalforeninger vil være repræsenteret på landsmødet og håber også, at der er mange af lande- og interessegrupperne, der vil deltage på landsmødet!

De aktive medlemmer skal betale et depositum på kr. 200,-, der tilbagebetales i løbet af Landsmødet, og da tilmeldingen er bindende, tilbagebetales det indbetalte depositum **ikke** ved evt. afbud!

Husk, tilmelding skal ske via hjemmesiden, og tilmeldingsfristen bedes venligst overholdt!

Evt. spørgsmål vedr. Landsmødet kan rettes til Lene Borg på mail: Lene.Borg@adoption.dk

Vi glæder os til at se jer til Landsmødet 2013 og i de nævnte workshops.

Landsmødeudvalget 2013: Lene Borg & Jens Damkjær samt LF Fyn

LANDSMØDE

I ADOPTION & SAMFUND

den 9. & 10. marts 2013 på Dalum Landbrugsskole, Landbrugsvej 65, 5260 Odense S

Landsmødets tema: Adoption – en familieform, det er værd at kæmpe for!

Lørdag 9. marts 2013

*Den åbne del af landsmødet
– for alle medlemmer!*

Kl. 10.00 Velkomst v/Jens Damkjær, formand for A&S, hvorefter vores A&S-sang skal synges!

Kl. 10.30 Åbningstale

Kl. 11.00 Inklusion af adoptivbørn i skole og samfund
v/ skoleleder Jens Damkjær

Kl. 12.00 Frokost i Spisesalen

Kl. 13.00 Hvad kendetegner en adoptivfamilie på godt og ondt
v/ cand.psych. PAS-konsulent Lone Skrubbeltrang

Kl. 14.00 Hvordan kan adoptivfamilier få den fornødne hjælp
hos det offentlige? v/ faglig konsulent Lars Boe Wille

Kl. 15.00 Pause – eftermiddagskaffe

Kl. 15.15 Debat: Sådan kan Folketinget støtte adoption som en familieform, der er værd at kæmpe for!
Alle ordførere på adoptionsområdet o.a. er inviteret til at deltage i debatten.

Kl. 16.30 Afrunding på det åbne møde v/formand Jens Damkjær

Kl. 16.45 Pause og tid til en gåtur m.m.

Kl. 18.00 Middag

Kl. 19.30 Underholdning og derefter ost og rødvin

Søndag 10. marts 2013

*Den lukkede del af landsmødet
– kun for aktive medlemmer!*

Kl. 8.00 Morgenmad

Kl. 9.00 Introduktion til dagen og A&S-sang

Kl. 9.30 Hvordan styrker vi lokalforeningerne, og hvordan fastholder vi medlemmerne?

Kl.10.30 Workshops:

Rådgiver – workshop for dig som overvejer at blive rådgiver på et tidspunkt.

Hvordan skabes en velfungerende lokalforening i A&S? Hvordan skabes en velfungerende lande- eller interessegruppe?

Få styr på økonomi, drift, tilskud samt proceduren omkring afholdelse af generalforsamling i lokalforeninger. Lande- og Interessegrupper!

Kl. 11.30 Cafédialoger, hvor deltagerne diskuterer, hvordan A&S bedst understøtter „Adoption - som en familieform, det er værd at kæmpe for!“

Kl. 12.15 Fælles afslutning med deltageres gode råd til HB

Kl. 12.45 Afslutning af Landsmødet 2013, hvorefter der er sandwich, inden vi siger farvel og tak for denne gang.

Bindende tilmelding skal ske via linket „Tilmelding til Landsmødet“ på hjemmesiden **senest** den 15. februar 2013, hvorefter du indbetaler deltagergebyret til foreningens konto, og når beløbet er os i hænde, er du tilmeldt! Tilmeldingerne bliver registreret efter „først-til-mølle“ princippet og skulle der imod forventning blive „udsolgt“ af pladser, vil det fremgå af hjemmesiden.

Har du som aktivt medlem ikke mulighed for at deltage begge dage, er du velkommen til kun at deltage den ene af dagene.

Hilsen Landsmødeudvalget 2013

OBS! Der kan forekomme rettelser i programmet, så hold øje med det næste blad (februar 2013) eller med hjemmesiden!

Det sensitive personlighedstræk og adoption

Foredrag af Lars Lolk

Mandag den 4. februar 2013 kl. 18.30 - 21.30 på
Skalmejegården, Skalmevej 33, 7451 Sunds.

Foredraget er for adoptivforældre, vores børns pædagoger og deres skolelærere.

De sensitive børn har en medfødt modtagelighed over for sanserindtryk i deres omgivelser og over for deres egne reaktioner. Denne intense nysgerrighed er særdeles overvældende og efterlader typisk børnene overstimulerede af indtryk, som andre børn ikke reagerer på. Af samme grund ser man de sensitive børn trække sig fra sociale sammenhænge eller holde sig tilbage fra sociale aktiviteter. Denne intense sansbearbejdning kaldes HSP. Personlighedstrækket er nedarvet fra generation til generation, og manglende rummelighed fra omgivelserne såvel som traumatiske oplevelser i opvæksten forstærker negative sider ved intensiteten.

- Hvordan oplever børn det at være sensitive? Hvad er forskellen på sensitive børn og ikke sensitive børn?
- Hvordan sikrer vi positive rammer og trivsel for det sensitive barn?
- Hvordan forholder et ikke-sensitivt barn sig til en sensitiv forælder?
- Kan et mindre sensitivt adoptivbarn blive ekstra sensitivt, når en adoptivforælder tilfældigvis også er sensitiv?

Lars Lolk har specialiseret sig i viden om „HSP“ (the highly sensitive person, på dansk „sensitivitet“). Hans seneste bog „HSP – når krop og sind er sensitivt“ (Forlaget Lindahl, 2012) tager ikke blot pulsen på „det

sensitive personlighedstræk“, men beskriver også, hvordan manglende forståelse og anerkendelse i opvæksten såvel som samfundskulturens mekanismer hyppigt udløser en ureguleret tilstand i krop og sind på den sensitive person.

Lars Lolk har egen virksomhed, hvor han afholder foredrag og kurser i det private og offentlige. Lars Lolk fungerer desuden som rådgiver, konsulent og bisidder for voksne med udfordringer med HSP, såvel som for forældre.

Lars Lolk har arbejdet som underviser på kommunale folkeskoler og daghøjskoler samt på to forskellige institutioner inden for den kommunale socialpsykiatri. Uanset aldersgruppen har hans „elever“ altid været socialt og fagligt udsatte.

Fra januar til december 2011 var Lars Lolk formand i HSP-foreningen. I øjeblikket koordinerer han udviklingen af lokale initiativer og lokalafdelinger under HSP-foreningen. Læs mere på www.larslolk.dk.

Tilmelding **senest den 11. januar 2013** til Karina Stampe på mobil 29384084 eller mail j.stampe@mail.dk.

Pris for foredraget er 75 kr. for medlemmer og 125 kr. for ikke-medlemmer. Der vil blive serveret kaffe, te og kage. Skriv navn og antal ved indbetalingen på kontonummer 7600 0001176767.

Adoption og Samfund,
Vestjylland.

Adoptivbarnet i skole Temaaften for forældre og lærere

Torsdag den 17. januar 2013, kl. 19.00 - 22.00
Valby Kulturhus, Valgårdsvej 4-8, 5. sal, 2500 Valby

Arrangementet er lavet af Lokalforeningen København sammen med GEA.

Hvordan hjælper vi adoptivbarnet bedst mulig i skolen?
v/ lærer Janet Majlund

Janet Majlund er uddannet folkeskolelærer og har gennem 20 år arbejdet med børn og deres familier i skolen. Erfaringen spænder fra den almene til den specielt tilrettelagte undervisning. Derudover har hun en særlig viden inden for fagene dansk og matematik, samt opmærksomheds-, hukommelses- og organiseringsvanskeligheder.

Janet Majlund har erfaringer med et tæt samarbejde mellem forældre og lærere, og hendes fokus er, at vi alle forholder os anerkendende til

barnet og arbejder samme vej, så barnet får den optimale læring og udvikling.

Janet Majlund er rådgiver på skoleområdet i Adoption & Samfund og er mor til tre børn, hvoraf de to er adopteret.

Entré: 50 kr. pr. person inkl. kaffe/te.

Bindende tilmelding/betaling via PayPal på vores hjemmeside:
www.koebenhavnadoption.dk/arrangementer.html.

Da der er et begrænset antal pladser, er det „først til mølle“-princippet.

Tilmelding skal ske senest den 12. januar 2013.

Har du spørgsmål til foredraget, er du velkommen til at kontakte Janet Majlund: janetmajlund@hotmail.com.

Bedsteforældre/pårørende-arrangement

Lørdag den 26. januar 2013 kl. 13.00
Holsted Sognegård, Vestergade 15, 6670 Holsted

Her kan pårørende blive klogere på, hvad der er i spil, når et adoptivbarn kommer ind i familien, og ikke mindst hvilke udfordringer der er for den nybagte familie

Indhold:

- En bedstemor, Ragna Knudsen, fortæller og viser billeder. Hun fortæller om sine erfaringer med at få et adopteret barnebarn, de første måneder på godt og ondt. Derefter fortæller hendes datter, Karina Stampe, om ventetiden inden barn i forslag, samt hvordan pårørende bedst støtter, når man bliver forældre.
- Psykolog og PAS-Konsulent Rikke Yde holder oplæg og svarer på spørgsmål. Rikke vil bl.a. fortælle om, hvordan man som nærmeste pårørende kan hjælpe den nybagte familie, og hvad man som pårørende skal være opmærksom på.
- Ina Dulanjani Dygaard, formand for ASU, vil fortælle om, hvordan det er at være ung og adopteret i dag. Hvorfor det er svært, hvad adopterede møder i af fordomme og udfordringer i samfundet, hvorfor de nogle gange står over for andre problematikker end andre unge danskere. Ina vil tage afsæt i sin egen adoptionshistorie.

Vi får indblik og indsigt i, hvilken opgave de nybagte adoptivforældre står med. Bedsteforældre har jo alle været forældre og ved, hvad børn har brug for, men hvad betyder det så, når det nye barn i familien ikke har fået det fra livets start? Hvad kan man som bedsteforældre gøre, og hvordan bevarer man de varme hænder og hjerte – også hvis den nybagte familie har brug for at isolere sig? Bedsteforældre og andre pårørende skal lytte til deres børn og spørge ind, og så skal de have respekt for det, som deres børn gerne vil have dem til. Hvordan man griber det an, vil Rikke Yde give nogle bud på.

Vi byder på kaffe/te og småkager.

Arrangementet koster 100 kr. pr. deltager. Tilmelding er nødvendig, så vi er sikre på, at der er forplejning nok og plads til alle.

Vi forventer at være færdige senest kl. 17.00.

Tilmelding **senest torsdag den 3. januar 2013** efter „først til mølle“-princippet til Lilian Bitsch, bitsch@adr.dk eller 24 20 51 01.

Beløbet bedes indbetalt på konto 3427 3427188647 efter accept på tilmelding. Husk navn og medlemsnummer i tekstfeltet (står på bagsiden af bladet).

Med venlig hilsen

Bestyrelsen, Adoption & Samfund, LF Sydvestjylland.

Foredrag med læge ph.d. Grete Teilmann ud fra temaet:

Tidlig pubertetsudvikling hos adopterede børn

Mandag den 21. januar 2013 kl. 19.00 til 21.30 på
Cuben, Østprøven 1, Christiansfeld.

For tidlig pubertetsudvikling kan være et problem – både fysisk, socialt og psykologisk. Forskningen har vist, at der er en høj hyppighed af for tidlig pubertet blandt adopterede børn, og i foredraget fortæller læge Grete Teilmann om resultaterne af undersøgelser på området. Derudover bliver der tid til at tale om, hvilke tegn der er på, at puberteten er ved at starte, og hvad vi som forældre kan gøre, og hvor man kan få råd om pubertetsudvikling.

Grete Teilmann er speciallæge i børnesygdomme og har skrevet en Ph.d.-afhandling om pubertetsudvikling hos adopterede piger og har arbejdet med ungdomsmedicin i flere år. Grete modtog adoptionsprisen i 2007.

Tilmelding nødvendig til ullasse@post.tele.dk
senest den 14. januar 2013.

Pris: 50 kr. pr. deltager for foredrag, kaffe/te og kage. Beløbet bedes indbetalt på konto: 7910 1051658 inden den 16. januar 2013 (jeres tilmelding er endeligt registreret, når vi har modtaget beløbet).

Mormor siger velkommen til Amanda.

LF Midt- og Vestsjælland inviterer til temadag:

Adoption af større børn – herunder forståelse, rådgivning og støtte til det adopterede barn og familien v/psykolog Susanne Høeg

Lørdag den 26. januar 2013 kl. 12.30 til 16.30
i Ringsted Sportcenter, Tværrallé 8, 4100 Ringsted.

Formål:

Hvad er det for særlige kendetegn og forhold, der gør sig gældende for det større adopterede barn og familien i sin helhed, og hvad er det for særlige udfordringer, som barnet og forældrene står over for i dagligdagen?

Fokus:

- Hvorledes støtter vi det sent adopterede barn bedst muligt i dagligdagen hjemme, i mødet med daginstitutionen og i mødet med skolen/SFO'en og den indlæring – fagligt og socialt – der foregår her og som kræver særlig opmærksomhed, viden og erfaring? Hvad er det for forhold som påvirker indlæringen? Hvad betyder miljøskiftet fra daginstitution til skolen/SFO for den adopterede?
- Hvorledes støtter vi bedst muligt op om tilknytningsprocessen og identitet, sprogudviklingen, indlæring af det faglige og de sociale færdigheder og ikke mindst om at støtte det større adopterede barn i at udvikle et godt selvværd og selvtilid?
- Hvorledes kan forældrene være med til at støtte op et godt forældre/skole/SFO-samarbejde?
- Hvad gør vi konkret, hvis der er problemer, der ikke bare går over, i form af tilknytningsproblemer, angst, uro og hyperaktivitet, tidlige traumer, for tidlig pubertet og trivselsproblemer?

Form:

Dagen vil veksle mellem oplæg og erfaringsudveksling fra deltagerne og foredragsholderens erfaringer dels fra Adoptionsrådgivningen i Hillerød, dels fra Nordjysk Adoptionsforum og dels som PAS-konsulent fra 2007-2010 og fra 2012 til nu.

Susanne Høeg er både privatpraktiserende psykolog, ansat som ungepsykolog i Familie og Sundhed, Hillerød kommune samt ansat i Familieretsafdelingen som PAS-rådgiver i Region Hovedstaden. Hun er specialist og supervisor i børnepsykologi og psykoterapi og er endvidere formand for Nordjysk Adoptionsforum, der er et frivilligt tværfagligt netværk og bestyrelsesmedlem i DanAdopt. Hun har deltaget i adoptionsrejser og børnehjemsrejser til Etiopien, Kenya, Korea, Kina og Indien og er selv adoptivmor til en datter født i Indien. Hun har igennem mange år givet rådgivning, støtte og behandling til adoptivfamilier – unge og voksne – holdt mange foredrag og skrevet artikler om adoptivfamiliens særlige vilkår. Susanne er medforfatter af Adoptionshåndbogen – det adopterede barn i familien, dagtilbud og skolen, Reitzels Forlag 2012, og modtog Adoptionsprisen i 2011.

Pris og tilmelding:

Deltagerpris 100 kr. for medlemmer og 200 kr. for ikke-medlemmer. Med i prisen er isvand, frugt, kaffe, te og kage.

Der er begrænset antal pladser, og bindende tilmelding er derfor efter „først-til-mølle-princippet“ og skal ske **senest den 16. januar 2012** til Lene.Borg.2B@gmail.com. I mailen skal du oplyse deltagernavn/e, mobilnummer og medlemsnummer (= de sidste 5 cifre bag på bladet).

Bemærk: Når tilmeldingen er bekræftet, skal du straks indbetale deltagergebyr til kontonummer 0520-438918. Skriv navn/e eller medlemsnummer i tekstfeltet.

Hvis du/I har spørgsmål til arrangementet, kan du/I kontakte formand Lene Borg pr. mail eller på tlf. 40 60 92 01.

Vi glæder os til at dig/jer!

Bestyrelsen i LF Midt- og Vestsjælland.

Farmors køleskabsmagnet. Sigrud var højtelsket farmor til Diego og Yolanda, født i Colombia. Da hun døde, blev magneten gemt.

Wilma er født i Kina, og Ribka er født i Etiopien.

Åbent café-møde for kommende, nye eller ventende eneadoptanter!

Kom og få luftet dine tanker og tvivlsspørgsmål vedr. eneadoption og ventetid, lørdag den 26. januar 2013.

Vi mødes til brunch fra kl. 11.00 -13.00 på PH-Cafeen, Halmtorvet 9A, 1700 Kbh. K.

Vi kommer flere repræsentanter fra GEA inklusiv børn i alderen 4-10 år. Der er flere af os som også venter på barn i forslag for både første og anden gang.

Vi vil gerne dele vores erfaringer med dig omkring vores ansøgnings- og godkendelsesforløb, ventetid og hjemkomst med barn.

Der er fuld egenbetaling til arrangementet.
Tilmelding **senest den 23. januar** til: geatrine@gmail.com

Mere information kan du finde her:
http://eneadoption.dk/Index.php?Om_GEA:Kalender

Fastelavn er mit navn...

Kom til årets fastelavnsfest i GEA søndag den 24. februar kl. 13.00-15.00 på Østerbro Lilleskole, Sionsgade 5A, 2100 Østerbro.

Du er velkommen til at tage dine venner og bedsteforældre med til en god dag:

- Tøndeslagning for de udklædte. Foruden den store tønde vil vi også hænge en lille tønde op til de helt små
- Gammeldags lege
- Vi kårer årets kattekonge og kattedronning
- Der vil være fyldte tønder, kakao, kaffe og fastelavnsboller til alle

Det koster kun kr. 25,- pr. person at deltage, pengene betales på selve dagen.

Tilmelding: på mail til geatrine@gmail.com, **senest fredag den 15. februar 2013**, af hensyn til planlægningen. Skriv antal voksne/børn.

Tog/bus: Skolen ligger 5. min fra Svanemøllen station.

Bil: Parkeringsplads ude foran skolen.

Mere information finder du her:
http://eneadoption.dk/Index.php?Om_GEA:Kalender

ADOPTION & SAMFUND Lokalforeningen Sydvestjylland

E-mailadresser!

Vi mangler rigtig mange af vore medlemmers e-mailadresser, så det forsøger vi nu at råde bod på.

Af og til modtager vi e-mails med bl.a. indbydelser til arrangementer, som arrangørerne håber, at vi vil videresende til vore medlemmer. Ind imellem vil vi også rigtig gerne kunne sende informationer fra bestyrelsen og indbydelser til nogle af vores egne arrangementer. Men vi mangler e-mailadresser. Så hvis du ikke allerede har sendt din e-mailadresse til os, så gør det nu!

Du kan sende en e-mail til din os på nedenstående e-mailadresse, og nu du er i gang, så HUSK at oplyse dit medlemsnummer til os (det står bag på dette blad) + dit navn og adresse samt dit telefonnummer og eventuelt mobilnummer, for så kan vi få opdateret alle medlemsoplysningerne!

sydvestjylland@adoption.dk

Hvis du er i tvivl, om du tidligere har sendt os din e-mailadresse, så gør det bare igen.

Husk fremover, når du eventuelt ændrer e-mailadresse, også at ændre den hos os, for vi har rigtig mange e-mailadresser i vores database, som ikke længere er aktive.

Vi glæder os til at høre fra dig.

Mange hilsner fra
Adoption & Samfund, LF Sydvestjylland.

PS: Andre lokalforeninger vil helt sikkert også blive meget glade for at få flere e-mailadresser. Du kan finde e-mailadressen på din lokalforening bagerst i bladet.

LOKALFORENINGER

Her finder du din lokalforening. Ikke alle har hjemmesider. Er du i tvivl om dit tilhørsforhold, så se under adresser og links på www.adoption.dk

Lokalforeninger i Region Nordjylland

Nordjylland

Else Jungersen Overbye, Parallellevej 12, Nørhalne, 9430 Vadum
Web: <http://nordjylland.adoption.dk>
Mail: nordjylland@adoption.dk
Tlf.: 98 17 17 11

Lokalforeninger i Region Midtjylland

Gudenåen

Mona Østergård, Sanglærkevej 12, Mønsted, 8800 Viborg
Web: <http://gudenaen.adoption.dk>
Mail: gudenaen@adoption.dk
Tlf.: 86 64 61 72

Vestjylland

Charlotte Christensen, Ringkøbingvej 1, 7400 Herning
Web: <http://vestjylland.adoption.dk>
Mail: vestjylland@adoption.dk
Tlf.: 97 21 18 78

Østjylland

Jeanette Lyk, Langballevej 14, 8320 Mårslet
Mail: oestjylland@adoption.dk, tlf.: 86 29 76 63

Lokalforeninger i Region Syddanmark

Sydvestjylland

Jørn K. Pedersen, Prangeager 38, 7120 Vejle Øst
Web: <http://sydvestjylland.adoption.dk>
Mail: sydvestjylland@adoption.dk
Tlf.: 60 82 04 35

Sydøstjylland

Ulla Grau, Hydevadvej 28, 6270 Rødekro
Mail: sydoestjylland@adoption.dk
Tlf.: 74 69 38 13

Fyn

Sanne Pedersen, Lundsbjergvej 38, 5863 Ferritslev
Web: <http://fyn.adoption.dk>
Mail: fyn@adoption.dk
Tlf.: 65 97 22 97

Lokalforeninger i Region Sjælland

Sydsjælland

Pia Thomsen, Faunedalen 12, 4700 Næstved
Mail: sydsjaelland@adoption.dk
Tlf.: 31 72 01 02

Midt- og Vestsjælland

Lene Borg, Tveje-Merløse 28, 4300 Holbæk
Web: <http://midtogvestsjaelland-adoption.dk>
Mail: midtogvestsjaelland@adoption.dk
Tlf.: 59 43 92 01

Lokalforeninger i Region Hovedstaden

København

Kurt Nielsen, Dæmningen 55, 2500 Valby
Web: <http://koebenhavn.adoption.dk>
Mail: koebenhavn@adoption.dk
Tlf.: 36 16 87 25

Københavns Omegn

Elisabeth Rolffes Becker, Trongårdsvej 13A, 2800 Lyngby
Web: <http://koebenhavnsomegn.adoption.dk>
Mail: koebenhavnsomegn@adoption.dk
Tlf.: 45 88 06 01

Nordsjælland

Sofie Bay, Falkenbergvænget 30, 3140 Ålsgårde
Mail: nordsjaelland@adoption.dk
Tlf.: 25 62 46 25

Bornholm

Hanne Nielsen, Anhøjvej 6, 3700 Rønne
Mail: bornholm@adoption.dk
Tlf.: 56 47 08 12

LANDEGRUPPER/INTERESSEGRUPPER

Bolivia

Anette Buch-Illing, buch-illing@privat.dk
Aase Wodstrup Jensen, aase.wodstrup@mail.dk
Katinka Hoydal, hoylysdal@mail.dk
www.landegruppe-bolivia.dk

Bulgarien

Anna Maria Poulsen
amfp57@gmail.com
bulgarien.adoption.dk

Burkinagruppen

Benedikte Lohse
Kollundvej 38, 2770 Kastrup, tlf. 30 79 29 98
bmlohse@hotmail.com
burkinagruppen.dk

Colombia

Kate Nielsen
tlf. 56 14 28 16
colombialandgruppen@gmail.com
www.holagominisite.dk

Danmark

Helle Lykke
Krænkerupvej 6, 4270 Høng, tlf. 51 92 05 95
www.danskadoption.dk (mail via denne adresse)

Ecuador

Jens Reiermam
Englystvej 46, 3600 Frederikssund, tlf. 31 64 11 13
jens@reiermann.dk, www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Jens L. Tranholm Damkjær
tlf. 86 29 20 28
jensld@mail.dk, www.etiopien-foreningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen
tlf. 47 52 77 76

Hviderusland

www.hvideruslandklubben.dk

Indien

Svend Erik Holm, tlf. 64 47 38 35
sve@holm.mail.dk
www.123hjemmeside.dk/indiengruppen

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen, tlf. 97 17 31 01

Kina

Søren Lodberg
Hjortevej 17, 7100 Vejle, tlf. 60 74 12 50
formand@kinaforeningen.dk, www.kinaforeningen.dk

Landegruppe for Sydkorea

Sisse Jacobsen, Engdraget 25, 3450 Allerød
tlf. 30 23 34 08
koreatrolde@koreatrolde.dk, www.koreatrolde.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor
tlf. 75 65 48 36
hanne.veis@adr.dk

Nigeria

Medlemskontakt: Yvonne Hegaard Hansen
Mail: yvonnehegaard@hotmail.com, tlf. 29 64 17 04
www.nigeriaadoption.dk

Peru

Bjørn Rude Voldborg
Æblehaven 1, 3400 Hillerød, tlf. 48 25 05 95
bgv@pharmexa.com

Rumænien

Lars Birk Sørensen
tlf. 86 41 51 13
larsbirk@skylinemail.dk, www.rumania.adoption.dk

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Flemming Bratved
Gårdagervej 10, 2640 Hedehusene, tlf. 46 56 30 18
flemming@bratved.dk
dansksrilankaforening@gmail.com
www.dansksrilankaforening.dk

Sydafrika

Laila Broberg
Rebikkavej 12, 1. sal, 2900 Hellerup, tlf. 61 79 48 08
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Ebbe Møller
tlf. 45 79 24 46 / 40 64 55 84
ebbemoeller@yahoo.dk

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
Lucernevej 16, 5210 Odense NV, tlf. 29 40 91 95
tjekkiet@adoption.dk
tjekkiet.adoption.dk

Vietnam

Jeanett Stefansen
Teglværksbakken 31, 2900 Hellerup, tlf. 35 55 78 74
jeanett.jeppe@gmail.com
www.vietnamadoption.dk

Interessegrupper

Bal Vikas Venner, Indien

Annette Havemann Linné, tlf. 49 19 09 13
Hanne Juhl Holm, tlf. 26 36 27 23
www.balvikas.dk, info@balvikas.dk

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehlert, Julagerævnet 22, 5260 Odense S,
tlf. 66 15 10 98, sugehlert@yahoo.dk

Eneadoptanter (GEA)

Gitta Wörtwein, tlf. 40 93 11 03
geagitta@gmail.com

Børnehjemmet Palna, Indien

Mette Thomsen, tlf. 38 28 50 25

Gruppen af adoptivforældre til børn med handicap

Bernadette Marsh
bernadettemarsh@gmail.com

Adoption & Samfund tilbyder rådgivning i alle faser af en adoption. Rådgiverne er enten faglige rådgivere med en specifik relevant uddannelse og særlig viden om adoption eller adopterede og adoptanter, som kan komme med råd baseret på deres personlige erfaringer og foreningens viden.

Rådgiverne arbejder på frivillig basis. De har tavshedspligt. De fleste rådgivere besvarer rådgivningsopkald i deres hjem.

Bemærk, at faglige rådgivere og forælderådgivere har lukket i juli. Sagsrådgiverne kan kontaktes hele sommeren. Kontakt bedst efter kl. 20.

SAGSRÅDGIVERE

Sagsrådgiverne svarer på generelle spørgsmål om adoption og rådgiver i alle faser af adoptionsproceduren fra de første overvejelser om adoption, til adoptionsbevillingen er givet.

Simple spørgsmål kan fremsendes på mail til adressen: raadgivning@adoption.dk.

For egentlig rådgivning i adoptionsager er det bedre at henvende sig telefonisk til en af rådgiverne nedenfor, især hvis det drejer sig om lidt mere komplicerede sager, f.eks.:

- Sager, hvor ansøgerne fornemmer risiko for helt eller delvist afslag på godkendelse.
- Anke- og klagesager.
- Problemer i matchningssager.
- Problemer i forhold til de formidlende organisationer.

Claus Stenmose	59 44 14 32
Janet Majlund	40 58 66 66
Mie Olesen	36 45 02 08
Bente Romanoff	33 22 88 68
Annike Kjær Hansen	35 82 35 43
Josie Köhlert	43 64 70 10

FAGLIGE RÅDGIVERE

Rådgiverne er fagfolk, der frivilligt rådgiver inden for deres professionelle fagområde.

Læge

Besvarer spørgsmål om helbreds- og handicapforhold hos adoptionsansøgere, barn i forslag og adopterede.

Jens Bertelsen,	23 45 49 97
E-mail:	musaeus@dadlnet.dk
Ida Bjerrum Bach	25 78 41 24
E-mail:	ibb@dadlnet.dk

Sundhedsplejerske

Rådgiver om den gensidige tilknytningsproces og almindelige reaktionsmønstre. Hvordan hjælper man sit barn igennem overgangen fra børnehjem/plejefamilie til adoptivfamilie.

Gitte Korsholm Jørgensen	60 12 22 57
Lis Ravn	74 56 85 44
E-mail:	litr@hadarslev.dk

Pædagogisk konsulent

Rådgiver om institutionsstart, indskoling og vanskeligheder i institutioner/skoler.

Gitte Stæhr Larsen	48 24 51 55 / 31 16 69 51
--------------------	---------------------------

Pædagog

Rådgiver om barnets/børnenes start i institution og dagpleje samt eventuelle vanskeligheder i institutionen/dagplejen.

Rie Østergaard	97 22 12 87 / 22 43 91 52
Charlotte Christensen	91 21 18 78
E-mail:	charlotte@sircus.dk
Telefontid	kl. 20.00 - 21.00

Speciallærer

Rådgiver, hvis der er behov for eller overvejelser om en særlig undervisningsindsats i skolen, særligt i forbindelse med omsorgssvigtede børn.

Pia Robinson	21 66 76 18
E-mail:	pia-robinson@hotmail.com

Talepædagog og speciallærer

Rådgiver om tale- og sprogsvækkigheder før eller efter barnets ankomst. Sparrer evt. med den lokale talepædagog.

Irene Bjerregaard	27 12 93 07
Lise Jensen	20 96 39 00
E-mail:	stinne_odder@hotmail.com

Psykolog

Rådgiver unge/voksne adopterede og adoptivfamilier. Psykologen kan medvirke til at videreføre evt. behov for længerevarende indsats til relevante behandlere og/eller instanser.

Birgit Cederholm	44 44 33 82
Ingen mulighed for at lægge besked på svarer.	

Socialrådgiver

Råd og vejledning om at samarbejde med sociale myndigheder, dvs. at finde vej i systemerne, lov og ret, herunder at forstå bevillinger og afslag. Rådgiveren kan ikke afgøre eller omstøde kommunens afgørelse, men bistå med vejledning om muligheder for at anke en afgørelse.

Lise Rytter Krogh	51 22 07 68
-------------------	-------------

Socialpædagog og lektor i pædagogik

Råd og vejledning til adoptivforældre vedr. mindre dagligdags udfordringer eller større vanskeligheder vedr. opdragelse og familieliv. Telefonisk bedst efter kl. 20.30.

Jette Eriksen	36 49 84 40 / 22 54 60 53
E-mail:	jee@ucsj.dk

Adoptionslinjen

Råd og vejledning om søgning af biologisk ophav; motivation, kontakt, søgningsproces samt tiden efter et evt. møde. Generel snak om det at være adopteret i Danmark.

Ane Rin Kibsgaard	a.kibsgaard@gmail.com
Skype:	adoption.kibsgaard

FORÆLDRERÅDGIVERE

Rådgiverne er medlemmer med særlig interesse i et bestemt emne inden for adoptionsområdet.

Ventelistefrustrationer

Rådgivning, når man er i adoptionsforløbet og oplever frustrationer, fordi forløbet ikke går som forventet, eller når det er vanskeligt at klare ventetiden.

Jan og Anette Mark	51 32 39 76
--------------------	-------------

Adoption af præmature børn

Rådgivning om det at få et præmaturnt barn i forslag eller at have et præmaturnt barn.

Trine Boardman	31 55 20 79
----------------	-------------

Tab af barn i forslag

Hjælp og støtte til dem, der har mistet et barn, som de har haft i forslag og været godkendt til.

Janne Skov	66 13 63 02
------------	-------------

Anonym adoption af danske børn

Rådgivning om anonym adoption af danske børn.

Mette Behmer	64 82 62 20
E-mail:	mette@behmer.dk

Adoption af danske børn uden samtykke, åbne eller lukkede adoptioner

Rådgivningen er baseret på erfaringer med adoption af danske børn uden samtykke og med plejeanbringelse med henblik på senere adoption.

Iben Høgsberg	29 93 63 44
E-mail:	ikh@smilemail.dk

Adoption af større børn

Rådgivningssamtaler og mulighed for kontakt til andre familier, der har modtaget større børn, som tilbyder telefonisk støtte og hjælp om de problemer, der kan være forbundet hermed.

Anne Marie Poulsen	28 29 26 18
E-mail:	amfp@pbhome.dk

Teenager i hjemmet

Rådgivning til adoptivfamilier med spørgsmål og problemer vedr. børn i præpubertet og teenagealderen. For såvel forældre som unge.

Inger Sørensen	45 93 80 06
E-mail:	inger_soerensen@mail.dk

Skoleproblemer

Rådgivning i forbindelse med vanskeligheder knyttet til den adopteredes skolegang.

Janet Majlund	40 58 66 66
E-mail:	janetmajlund@hotmail.com

Netværk for „fravalgte“ adoptivforældre

Forældre, som ikke længere kan få kontakt med deres børn eller kun har en meget anstrengt kontakt.

Kirsten og Flemming Andersen	86 28 16 07
------------------------------	-------------

Eneadoptanter/GEA

Rådgiver eneansøgere før/under/efter godkendelse og efter hjemtagelse af barn. GEA har også faglige rådgivere. Tilbyder desuden hjælp til opstart af samtalegrupper når som helst i adoptionsprocessen.

Maria Thomassen	26 25 80 22
E-mail:	mariath9@gmail.com

Signe Hindsberger	23 31 01 20
E-mail:	signhind@post7.tele.dk

Biologiske mødre, der opgiver deres barn til adoption

Biologiske mødre – uønsket gravid, overvejelser om at bortadoptere eller genforening med bortadopteret barn.

Aniella Bonnichsen	48 18 76 70
E-mail:	aniellas.terapi@gmail.com

Boganmeldelse

Gitte Sander: „Grib kærligheden, parforholdets psykologi i praksis“ forlaget Duo Af Elke Agerholm

Grib Kærligheden, parforholdets psykologi i praksis er en bog der blandt andet handler om fokusering og det at lytte fra et dybt sted, se sig selv udefra og forandre sit eget bidrag. Den handler om spejling, anerkendelse og tilknytning samt om det at forstå sin egen baggrund.

Har du talt med din ægtefælle og dit barn i dag? Det betyder meget at sidde sammen bare 30 minutter i fred og ro for at få styr på mange ting. Det betyder meget, at parforholdet fungerer godt, og at man har tillid til hinanden, når man planlægger at få

børn – uanset om det er biologiske børn eller adoptivbørn.

Børn har brug for glade og nærværende forældre for at kunne udvikle sig optimalt. De har brug for at føle sig ønsket. Det er ikke lige meget, hvilke svar forældrene kommer med, når børn søger kontakt. De kan høre på stemmen og se på kropssproget, hvordan de skal reagere. Derfor husk at rose din partner eller børn for de ting, som gøres for dig, i stedet for at stå med en løftet pegefinger meget af tiden.

Læs bogen, den er meget inspirerende og kan give mange nye idéer i parforholdet. Det er en perle af en bog, som fortjener at blive læst af alle, ikke kun de, der har problemer. Bogen er udgivet af forlaget Duo og forfattet af Gitte Sander.

ÅRETS JULEGAVE

til bedsteforældrene:

Giv et abonnement på vores blad eller et medlemskab af foreningen inkl. blad – det koster det samme:

Kun 400,- kr.

KONTAKT medlemsadministrationen:
medlemsadm@adoption.dk eller telefon 3529 4252

ANNONCE

BEDSTEFORÆLDREKURSUS

den 9.3.2013 i Kolding og
den 28.9.2013 i Skælskør

**For bedsteforældre
og andre nære relationer**

Se nærmere: www.adoptionsraad.dk

Familieterapeut Michel Gorju tlf. 30 24 47 64.

Psykoterapeut MPF, Karen Fabricius Hansen tlf. 26 28 42 13

Johanna på 2 år er født i Colombia.

Oliver er 5 år og født i Etiopien.

Ditte er 8 år og Mads 10 år, begge er født i Vietnam.

KOMMENDE TEMANUMRE BIDRAG EFTERLYSES!

Redaktionen arbejder på en række temanumre til den kommende tid, og derfor vil vi meget gerne have bidrag fra læserne. Vi modtager også meget gerne idéer til, hvad I kunne tænke jer at læse om.

Del dine erfaringer og skriv om:

VOKSNE ADOPTEREDE *deadline 10. januar 2013*

Hvordan er det som voksen at være adopteret? Skriv om dine tanker om biologisk familie, opvækst, se anderledes ud, tanker når man selv får børn, etiske overvejelser osv. Hvordan er det at være forældre til en voksen adopteret? Skriv til bladet, hvad enten du selv er adopteret eller er forælder til en voksen adopteret.

SKOLEGANG

Hvordan påvirker den nye inklusionstanke adoptivbørn? Hverdagen i skolen, skolestart, mobning, faglige/socialt udfordringer, at tackle krav, succes historier m.v.

Hvis du har en god idé, noget på hjerte, noget du gerne vil skrive om til et af temaerne, men ikke er helt sikker på, om det er relevant, eller hvis du gerne lige vil drøfte det med os, skriv endelig til os. Af hensyn til vores planlægning er det en stor hjælp, hvis vi i forvejen ved, at du kommer med et indlæg til bladet.

Alle bidrag sendes til bladet@adoption.dk.

Venlig hilsen Redaktionen

BILLEDER TIL TEMANUMRE

Vi modtager også meget gerne billeder til temanumrene. Send venligst maks. tre billeder pr. e-mail. Husk at oplyse navn, børns alder, adresse og lignende. Billederen skal være i høj opløsning (min. 1 MB). Bladet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på Adoption & Samfunds hjemmeside.

Mød Bal Vikas Venner på

www.balvikas.dk
Eller tlf. 22354191

En forening for familier med børn adopteret fra Bal Vikas i Mumbai i Indien

- Årligt weekend træf
- Arrangementer
- Netværk
- Og masser af gode venner...

Oliver med sine engelske bedsteførelde. Oliver er 7 år og født i Indien.

Ditte på 10 år er født i Vietnam.

Johanna Jiao, 7 år, og Amanda Qingbi, 3 år, Begge er født i Kina.

BILLEDER TIL BLADET

Vi vil meget gerne have billeder af jeres børn til at bringe i vores blad. Send venligst max. 3 billeder ad gangen. Husk at oplyse navn, land, alder, adresse og lignende. Billederne skal være i høj opløsning (min. 1 MB).

Bladet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på Adoption & Samfunds hjemmeside.

Billederne skal sendes til:
bladet@adoption.dk

Venlig hilsen Redaktionen

Efterlysning af barn af Lilly Munk Petersen

Jeg er søn af Lilly Munk Petersen, født den 4. april 1938 i Dagnæs ved Horsens. Lilly boede på Mødrehjemmet på Margrethevej 14, fra den 15.08.61-1.11.61

Jeg har ikke ret til nogen form for aktindsigt; men hvis du ønsker kontakt med din biologiske familie/søskende, kan du henvende dig til:
Max Møller, Toftevangen 3, Bredballe, 7120 Vejle Ø, tlf. 75 81 58 66 (privat)

Redaktionen takker Karina Ahm

Kære Karina

Tak for de knapt to år, du har præget Adoption & Samfunds redaktion. Du har været en ildsjæl, og din lyst til udvikling har været med til at løfte bladet. Du har været garant for kvalitet såvel indholdsmæssigt som æstetisk, og vi kommer til at savne dig i redaktionen.

Held og lykke med alt det nye,
Redaktionen

ARTIKELOVERSIGT 2012

Ledere	<i>blad/side</i>	Kaae-Bødker, Anette	<i>blad/side</i>
Damkjær, Jens		Netværk som livline.....	4/12
Adoption – en politisk hånd til et godt liv.....	3/3	Lauenborg, Ghita	
Ensomme er det værste, vi kan være.....	4/3	Netværk er virkelig guld værd.....	4/16
Hvad ved familien Danmark egentligt om adoption?.....	1/3	Lindberg, Lone	
I slipstrømmen af adoptionskonferencen.....	5/3	Landsmøde næste år – på Christiansborg.....	2/4
Inklusion i folkeskolen gælder også adoptivbørn.....	2/3	Lindblad, Christer	
Hvordan håndterer vi, at Masho blev gjort fortræd?.....	6/3	Ebba går til mandarin.....	3/8
Artikler		Lohse, Benedikte	
Anonym		Burkinagruppen.....	4/8
Det perfekte barn.....	5/19	Myong, Lene	
Andresen, Anne Marie		Race, adoption og fællesskaber.....	2/10
Adoption på Borgen.....	5/4	Nielsen, Hanne Birgitte	
Birk, Lars og Thomsen, Arne		Om lokalforeningen Bornholm.....	4/16
Rumæniensgruppen.....	5/19	Nielsen, Mirjam	
Brix, Trine		En lille solstråle fra det virkelige liv.....	1/8
Åh, de smukke unge mennesker.....	2/25	Nyvang, Sanne Vindahl	
Christensen, Connie og Ib		Generalforsamling i Adoption & Samfund.....	6/18
Glade bedsteforældre.....	6/5	Näslund, Inga	
Christensen, Lærke Shi Clemen		I familien Hau taler de tre sprog.....	3/9
En hilsen til foråret.....	2/22	Nørgaard, Lene	
Christiansen, Anne Lise		Mormors beretning.....	6/14
Kærlighed skal bygges langsomt op.....	6/5	Rygaard, Niels Peter	
Christiansen, Annette		Forældreløse børn og adoption.....	5/13
Bedstefar til otte.....	6/4	Raahauge, Christina	
En bedstefars betroelser.....	6/17	Ny gruppe for voksne adopterede over 30 år.....	6/22
Diers, Karina Wollsen		Shahmiri, Tatiana Bentsen	
Hvor kommer jeg fra?.....	3/4	Adopteret fra Colombia på Facebook.....	4/4
Dueholm, Birthe		Skovmand-Madsen, Gerda	
Koreatræf gennem 25 år.....	4/10	Eneadoption gennem tiden – en personlig beretning.....	3/6
Dygaard, Ina Dulanjani		Generationerne.....	6/6
Racer er til dyr – ikke til mennesker.....	2/21	Thompson, Anne	
Dyvig, Mia		Kan man være racistisk, når man har adopteret?.....	2/16
Det har gjort mig stærkere som menneske.....	1/6	Würtz, Sidse Ørnbjerg	
Jeg er glad, men ikke taknemmelig for at være adopteret.....	1/4	Og så ramte den – kærligheden.....	5/10
Ekeroth, Tom		Østergaard, Elin	
Skal det være eksotisk eller praktisk?.....	4/14	Lykken for en bedstemor.....	6/8
Gaardmand, Nola Grace		Anmeldelser og omtaler	
Det er grimt, forkert og medfødt.....	2/12	Agerholm, Elke	
Hansen, Karen Fabricius		Boganmeldelse: Grib kærligheden.....	6/32
Bedsteforældrekurser.....	6/20	Nyt fra landegrupper og lokalforeninger	
Heltberg, Bente		Olesen, Mie	
Sparring og frirum i et godt netværk.....	4/15	Teenagearrangement i Holbæk.....	1/13
Høgsberg, Iben Krarup, Englund, Dorthe og Svendsen, Louise		Meddelelser, notitser, læserbreve mv.	
Adoption bliver reelt værdifuldt, når vi tør begribe og gribe det særligt sårbare.....	2/23	Hovedbestyrelsens beretning 2011-2012.....	5/16
Jacobsen, Sisse		Præsentation af hovedbestyrelsen.....	6/23
Landegruppe for Sydkorea – et netværk tager form.....	4/11	Svendsen, Louise: Nekrolog, Lars von der Lieth.....	2/28
Jensen, Pia Reinholm		Temanumre.....	<i>blad</i>
Tak til alle handlekraftige mennesker, der tør have en holdning....	2/19	Etnicitet.....	2
Kjær, Susanne og Møller, Per Frydenheim		Netværk.....	4
Vores „kinesiske“ netværk.....	4/6	Bedsteforældre.....	6
Knop, Charlotte		Korsgaard, Gunhild	
Netværk er en vigtig medspiller i foreningsarbejdet.....	4/17	Adoptivfamilier er både almindelige og noget særligt.....	2/7
Korsgaard, Gunhild		Der er masser af børn til adoption – special needs-børn.....	2/8
Adoptivfamilier er både almindelige og noget særligt.....	2/7	Medvind fra politikere på landsmødet.....	2/9
Der er masser af børn til adoption – special needs-børn.....	2/8		
Medvind fra politikere på landsmødet.....	2/9		

ADOPTIONSKALENDER

Husk, du er altid velkommen til at deltage i et arrangement i andre lokalforeninger end din egen

Dato	Tid og sted	Arrangement	Arrangør/kontakt
09.01.2013	kl. 9.00-16.00 Almindesøvænget 4 8600 Silkeborg	Adoptionskursus på NORDLYS i Silkeborg med PAS-konsulent Gitte Frost Målgruppe: Forældre, bedsteforældre, pædagoger, lærere, sundhedsplejersker, plejepersonale og plejeforældre.	Nordlys, Silkeborg Tilmelding: www.nordlys.dk
17.01.2013	kl. 19.00-22.00 Valby Kulturhus Valgårdsvej 4-8, 5. sal 2500 Valby	Adoptivbarnet i skole, en aften for forældre og lærere Hvordan hjælper vi adoptivbarnet bedst muligt i skolen? v/lærer Janet Majlund.	LF København & GEA Tilmelding/betaling: www.koebenhavnadoption.dk
21.01.2013	kl. 19.00-21.30 Cuben Østprøven 1 6070 Christiansfeld	Tidlig pubertetsudvikling hos adopterede børn Foredrag med læge ph.d. Grete Teilmann.	LF Sydøstjylland Tilmelding: Ulla Graue ullasse@post.tele.dk tlf. 74693813
26.01.2013	kl. 11.00-13.00 PH Cafeen Halmtorvet 9A 1700 København K.	Åbent cafe-møde for kommende, nye og ventende eneadoptanter hos GEA Kom og få luftet dine tanker og tvivlsspørgsmål om eneadoption og ventetid. Mere information: www.eneadoption.dk.	GEA Tilmelding: geatrine@gmail.com
26.01.2013	kl. 12.30-16.30 Ringsted Sportcenter Tværallé 8 4100 Ringsted	Adoption af større børn – herunder forståelse, rådgivning og støtte til det adopterede barn og familien Temadag v/psykolog Susanne Høeg.	LF Midt- og Vestsjælland Tilmelding: Lene Borg Lene.Borg.2B@gmail.com
26.01.2013	kl. 13.00-17.00 Holsted Sognegård Vestergade 15 6670 Holsted	Arrangement for bedsteforældre og pårørende Her kan pårørende blive klogere på, hvad der er i spil, når et adoptivbarn kommer ind i familien og ikke mindst, hvilke udfordringer der er for den nybagte adoptivfamilie.	LF Sydvestjylland Tilmelding: Lilian Bitsch bitsch@adr.dk tlf. 4205101
04.02.2013	kl. 18.30-21.30 Skalmejegården Skalmejvej 33 7451 Sunds	Det sensitive personlighedstræk og adoption Foredrag af Lars Lolk. Læs mere: www.larslolk.dk.	LF Vestjylland Tilmelding: Karina Stampe j.stampe@mail.dk tlf. 29384084
24.02.2013	kl. 13.00-15.00	Fastelavn er mit navn... Fastelavnsfest i GEA. Mere information i GEA's kalender: www.eneadoption.dk.	GEA Tilmelding: geatrine@gmail.com
09.03.2013	kl. 10.00-16.45, Dalum Landbrugsskole Landbrugsvej 65 5260 Odense S	Landsmødet 2013 – åben del For alle medlemmer! Fra kl. 16.45 er landsmødet kun for de aktive i lokalforeninger, lande- og interessegrupper samt rådgivere.	HB's landsmødeudvalg 2013 Tilmelding via A&S' hjemmeside
10.03.2012	kl. 9.00-14.00 Dalum Landbrugsskole Landbrugsvej 65 5260 Odense S	Landsmøde 2013 – lukket del Kun for de aktive medlemmer i foreningen, dvs. bestyrelsesmedlemmer i lokalforeninger, lande- og interessegrupper samt rådgiverne.	HB's landsmødeudvalg 2013 Tilmelding via A&S' hjemmeside
13.03.2013	kl. 9.00-16.00 AUH Risskov Skovagervej 2 8240 Risskov	Adoption – temadag om forståelse, rådgivning og behandling af adopterede børn og unge v/ psykologerne Anne Jensen og Anna Wejdemann. Temadagen er for en bred gruppe af behandlere, psykologer, læger, pædagoger, lærere, fysioterapeuter m.m., der møder det adopterede barn i deres arbejde.	AUH Risskov Ingeborg Schallert ingeborg.schallert@stab.rm.dk tlf. 7841 0935 Tilmelding: www.rm.plan2learn.dk

Se flere detaljer om arrangementerne på <http://kal.adoption.dk>
Optagelse til kalenderen: kalender@adoption.dk

Forkortelser: HB = Hovedbestyrelsen, LF = Lokalforening

Andrea på 3 år er født i Kina, og storesøster Ditte er 8 år og født i Vietnam.

Bastian på 2 år elsker at ligge og hygge, når han er i sommerhus.